Stílus, szecesszió, összművészet

Mit nevezünk művészetnek?

- Azokat a dolgokat, amelyeket a művészek művészetnek neveznek.
- – a művész individualitása, intenciói, képességei, eredetisége
- Azokat a dolgokat, amelyeknek belső művészeti értékei vannak.
- – az alkotás önállósága: a művészeti minőség a létrehozott tárgy és nem a szándékok vagy a művész utólagos véleménye felől határozható meg. De hogyan férünk hozzá?
- Azokat a dolgokat, amelyek művészi hatást váltanak ki a szemlélőből.
- - az egyik lehetőség: a kiváltott hatás, a befogadó felől (élmény, tapasztalat)
- Azokat a dolgokat, amelyeket én művészetnek nevezek.
- – a befogadás személyes, mindig „én”-re vonatkozik, az én aktivitása, erőfeszítése nem helyettesíthető. De nem lesz-e az érzület vagy vélekedés esetleges, „privát”
- Azokat a dolgokat, amelyeket a közvélekedés művészetnek tart.
- – a befogadás közös, a közvélemény, a közös vélemény befolyásol bennünket – de veszélyes lehet a konvencionalizmus, kész sémák átvétele – épp a személyes részvétel veszhet el.
- Azokat a dolgokat, amelyeket a műértők (a műkritikusok) művészetnek neveznek.
- – a művészet autonómiája, a művészeti ágak, produktumok sokfélesége szakosodott műértők mint közvetítők kialakulásához vezetett. Tevékenységük intézményesült fórumokhoz és szerepekhez kötődik.
- Azokat a dolgokat, amelyek kiállítótermekben láthatók.
- – a művészet intézményesült gyakorlat, illetve intézményekhez kötődik (iskola, tudomány, kritika, galériák, múzeumok)

Művészet-e az építészet?

- Igen, mert…
- Nem, mert…
- Bizonyos részei, így …
- Bizonyos feladatok, épülettípusok, így …
- Bizonyos korszakok, így …
- Bizonyos alkotók, …
- De a modern építészet/a kortárs építészet…/A modern/a kortárs építészetben…

Sir Nikolaus Pevsner

- Bevezetés Az európai építészet története c. munkába (eredeti megjelenés 1963, magyarul először 1972, majd több kiadás).
- Biciklitároló – székesegyház (building – architecture)
- Festészet: két dimenziós
- Szobrászat: három dimenziós
- Építészet: mindkettő + tér: legátfogóbb, összefoglaló.
- Esztétikai és szociális magasabbrendűség: kikerülhetetlen, „ezt a művészetet kötik a legszorosabb szálak az élet szükségleteihez… ”

SBS
120
118

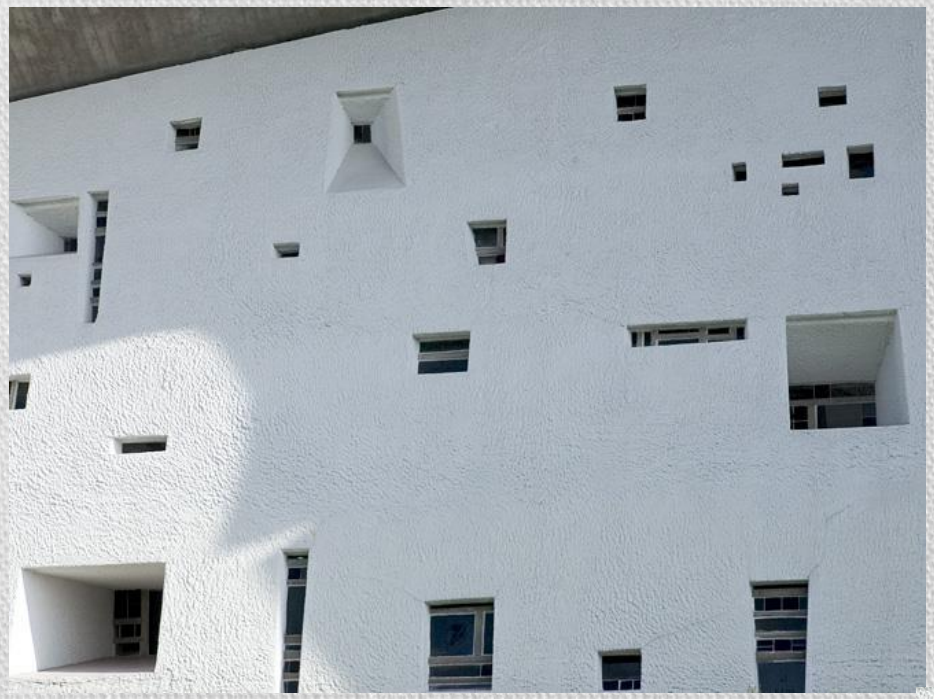

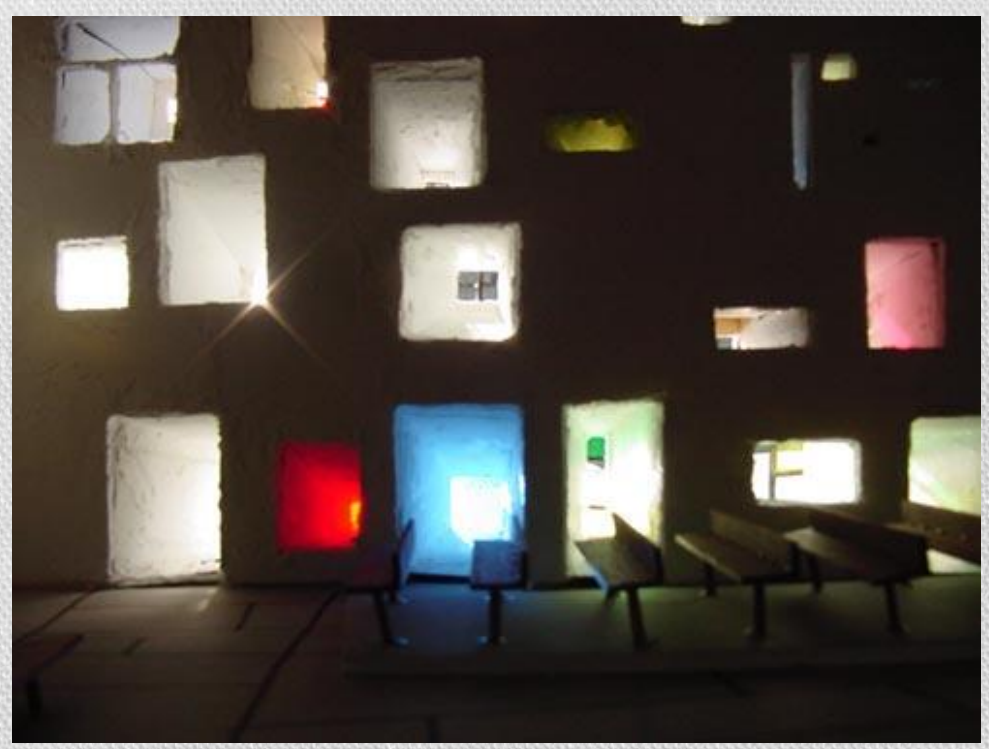

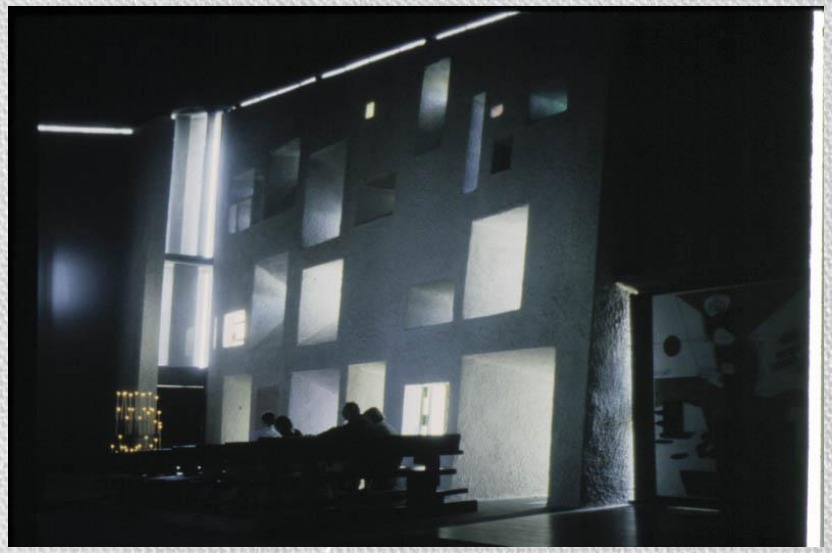

Az építészet esztétikájának sajátos vonásai (Roger Scruton)

- Funkció, rendeltetés, valamilyen gyakorlati feladathoz, szükséglethez kapcsolódik.
- Adott helyhez kötődik.
- A technikai fejlődés impulzusai
- Használat; beleszövődés a mindennapi életbe, annak tárgyi világába.
- Nyilvános jelleg.
- Az építészet esztétikájának kidolgozása a legszorosabban összefügg a hétköznapi élet esztétikájának kidolgozásával.

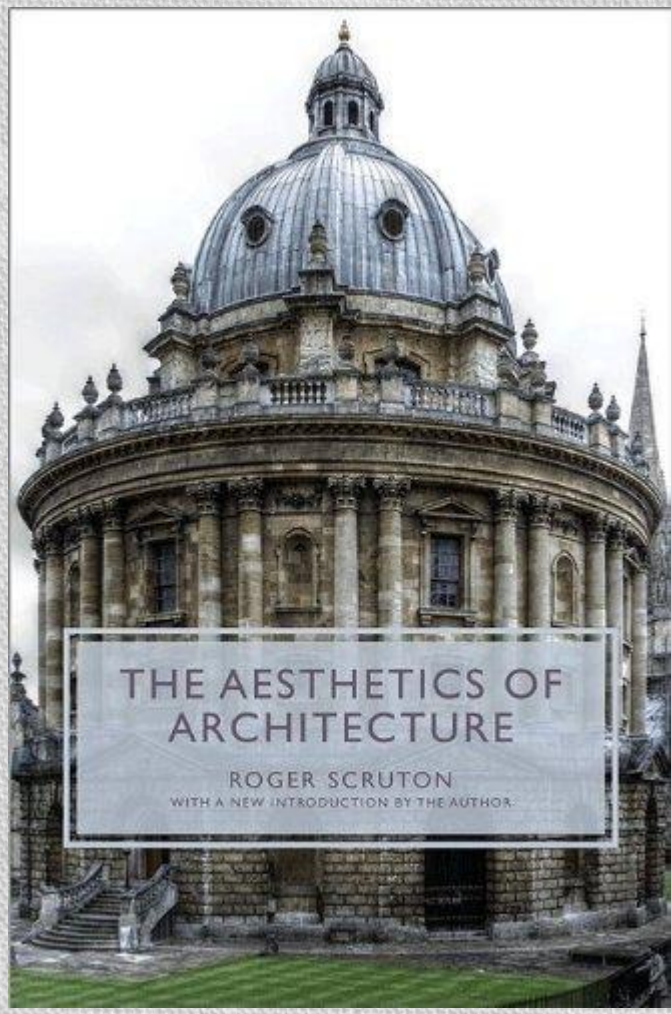

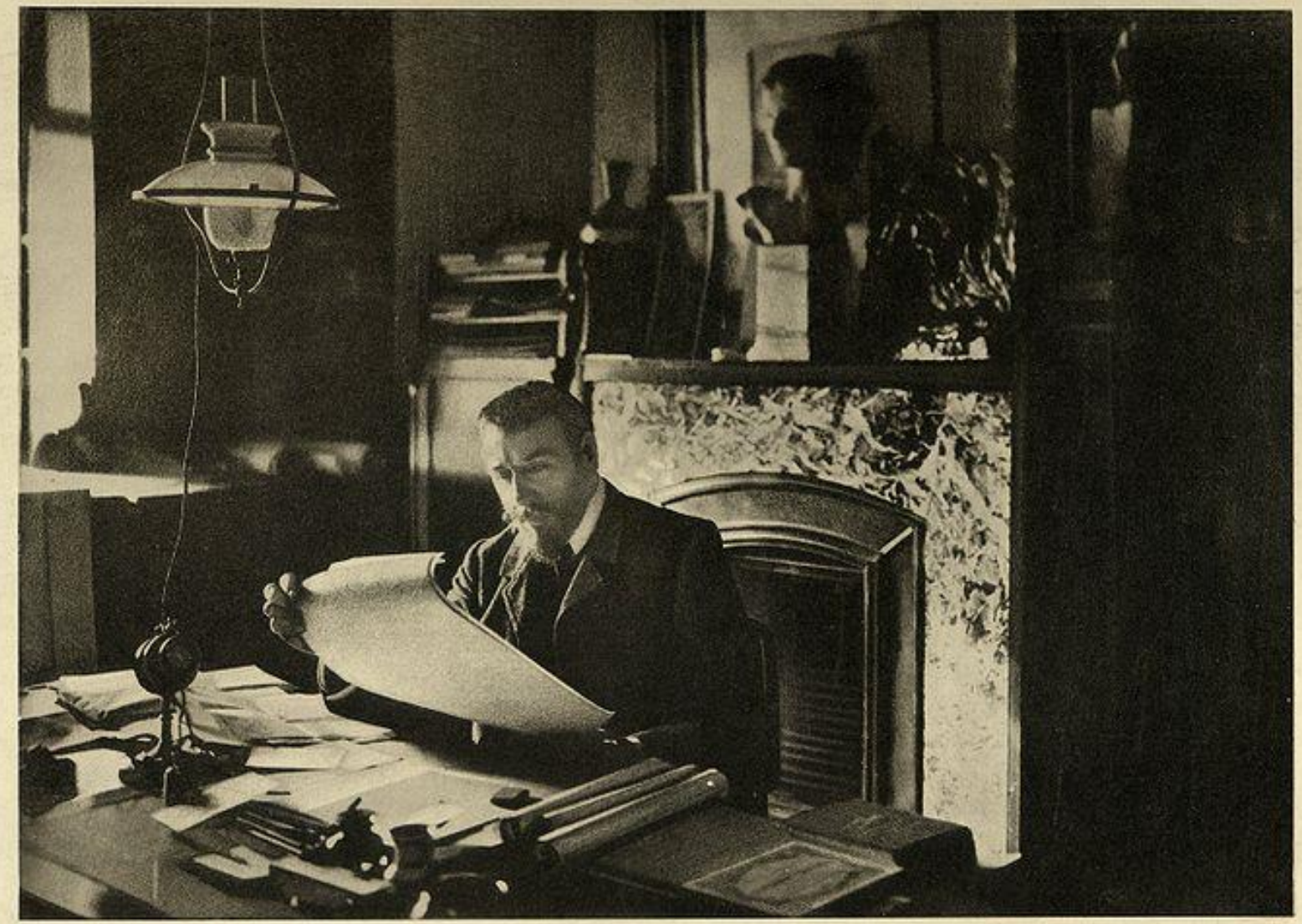

Victor Horta

1861-1947

Építészeti elhelyezés, jellemzés

- Victor Horta a századforduló (melyik?) Art Nouveau irányzatának jelentős belga építésze.
- Épületein mellőzte a klasszikus építészeti tagolást: nem alkalmazott hagyományos homlokzattagolást és párkányzatokat.
- Nyílásainak mérete a funkcionális igények szerint változott.
- Tartószerkezetként előszeretettel alkalmazta az acélszerkezeteket.
- Tartóoszlopai, födémei és konzolos szerkezetei új formákat mutatnak, kifejezik a tartószerkezet logikáját, de egyben organikus jellegűek is.
- Az épület külső és belső részletei összhangban vannak.

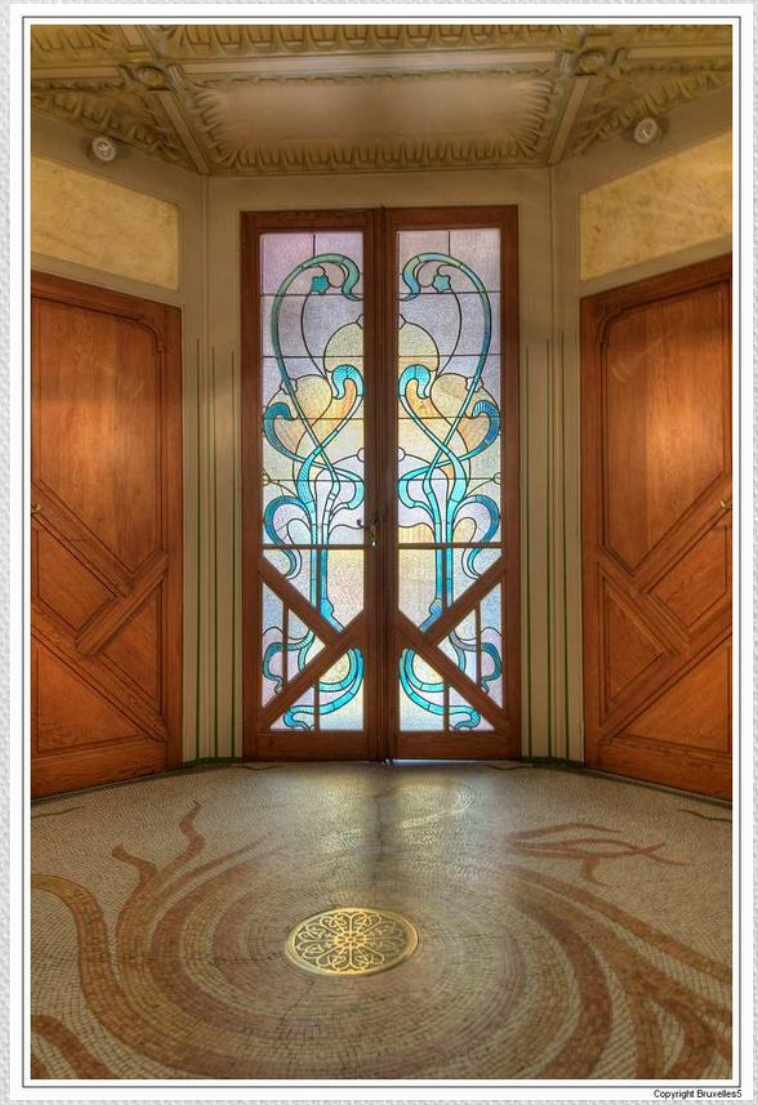
Copyright Bruxelles5

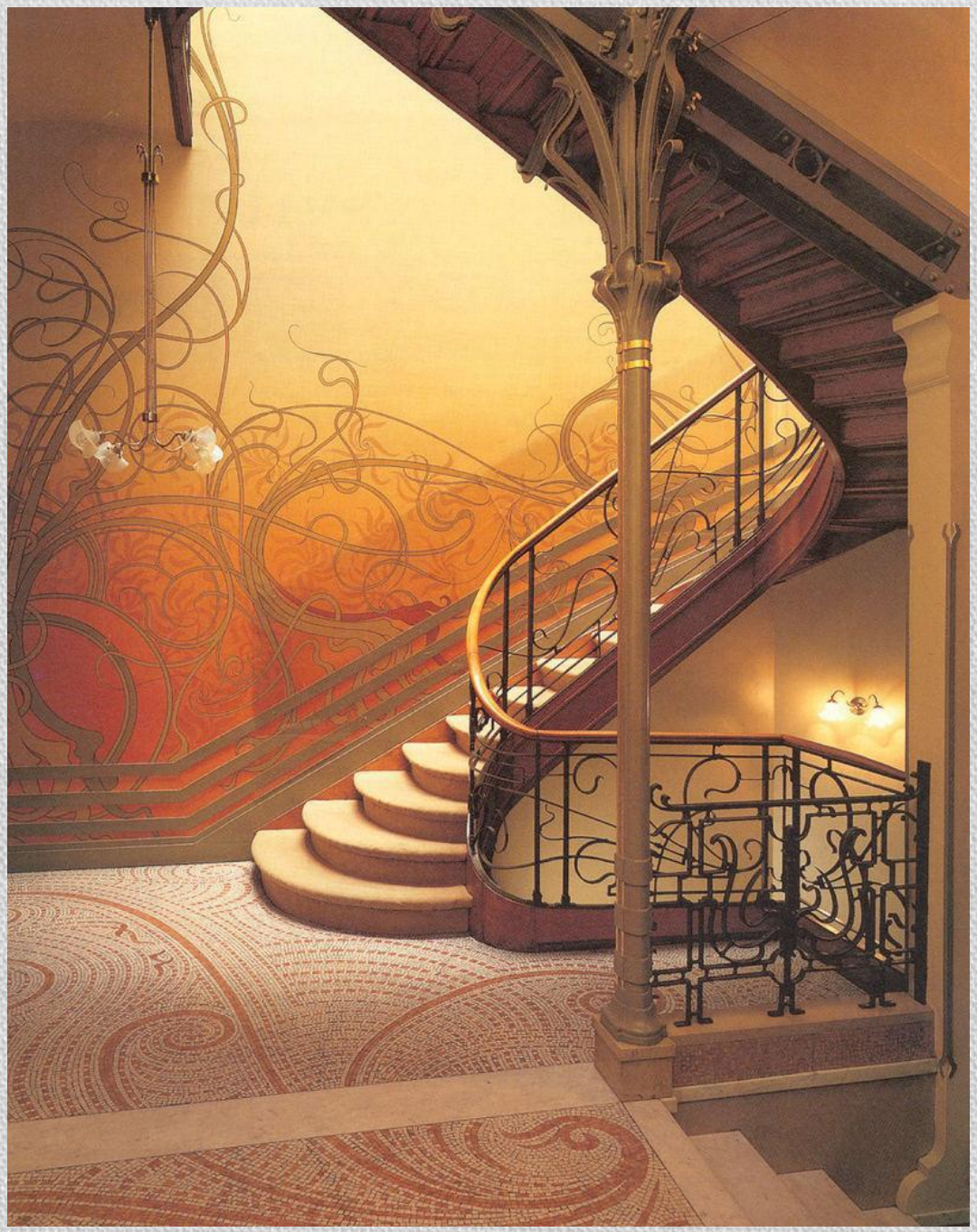

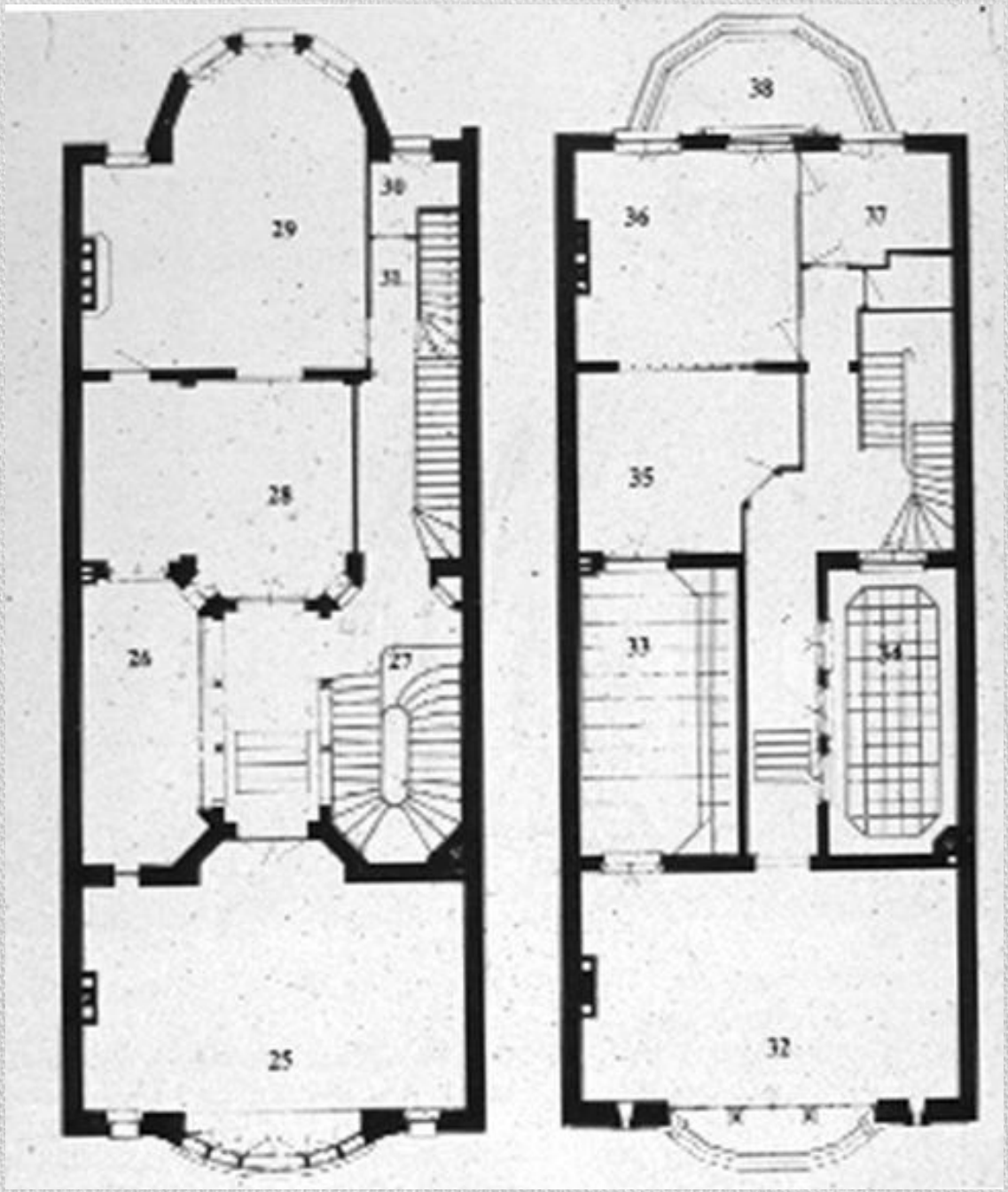
29
30
31
28
26
27
25
38
36
37
35
33
34
32

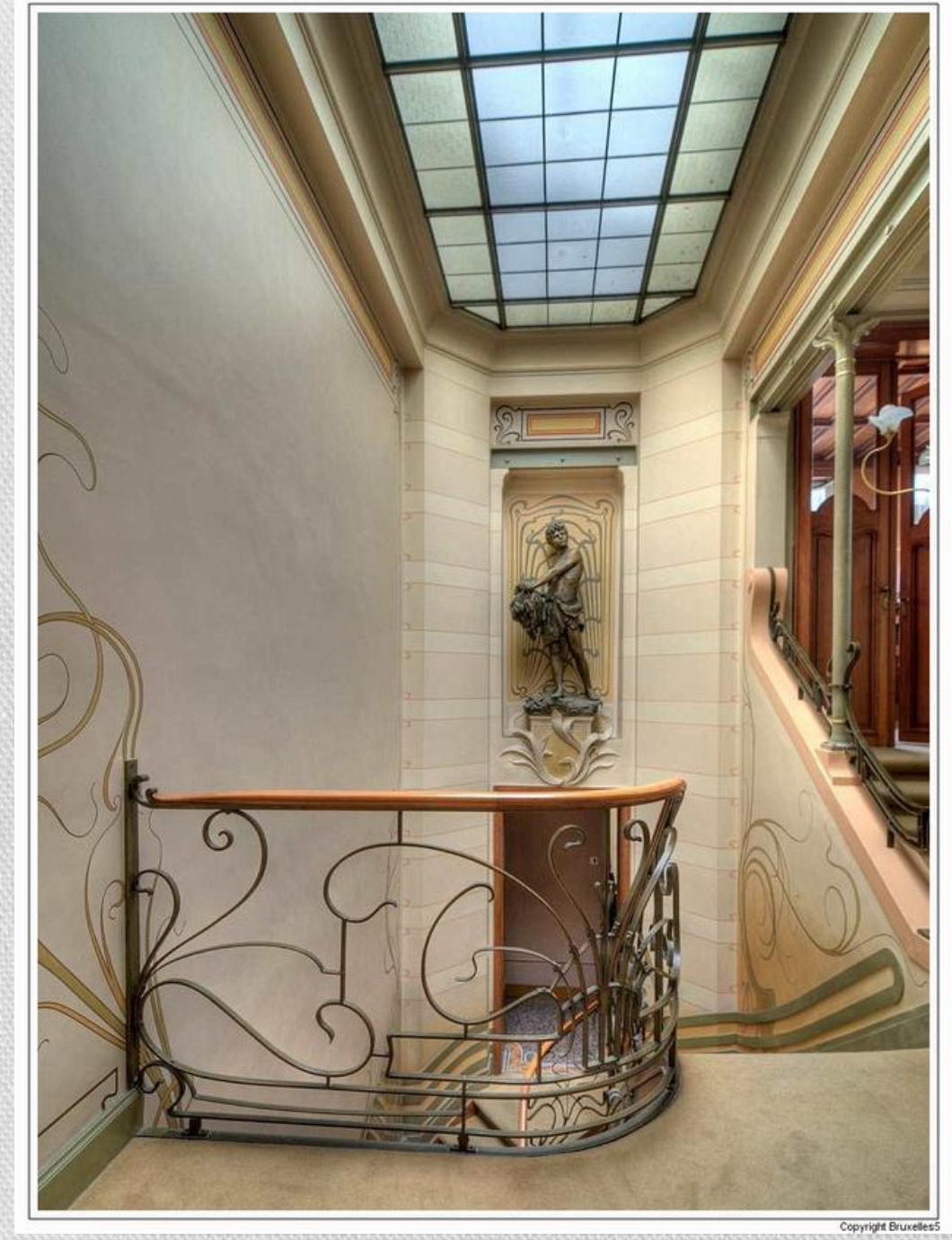

Az épület igen kicsi alapterülete miatt a belső teret függőleges és vízszintes irányban is tágítani kellett, mindezt a falon egymással szembe helyezett tükrökkel, és az üvegtetejű lépcsővel érték el.

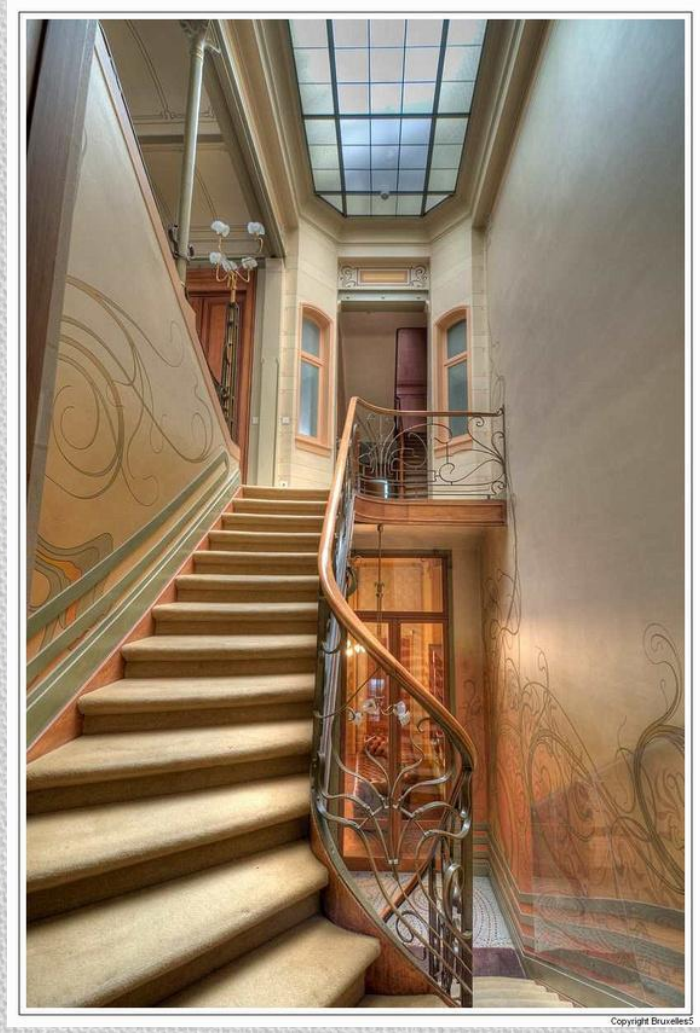

http://www.magyarszecessziohaza.hu/magazin1/horta.php
http://flickrhivemind.net/Tags/victorhorta/Interesting

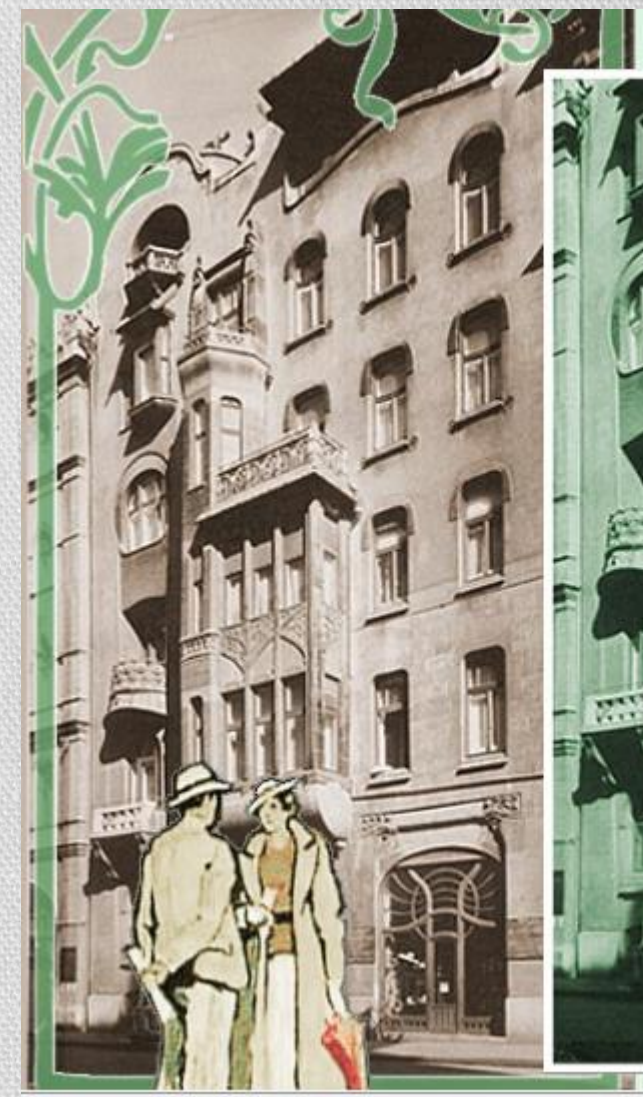

VIDOR EMIL a ház építésze (1867 március 27 Budapest, 1952 július 8 Budapest). Budapesti tanulmányai után 1890-től Münchenben tanul, majd 1891-ben Berlinben fejezi be tanulmányait. Hazatérése után, Ybl Miklós alkalmazta irodájában. 1894-től pedig a Millenneumi Kiállításra épülő Ősbudavár szórakoztató negyed tervezőirodáját vezette, a mai Vidám Park területén létesítette annak középkori házaiból álló együttesét. 1896-ban nyítja meg saját irodáját, és a leggazdagabb körök tagjainak tervez villákat és bérházakat.

1901-1902 között építi fel Budapest első art-nouveau stílusú házát (Egger-villa, Városligeti fasor 24. szám). 1903-ban Bedő Béla részére tervez, ekkor épül fel a Bedő ház, a Honvéd utca 3. alatt, ami a mai Magyar Szecesszió Házának is otthont ad. Jóllehet Németországban a Jugendstil művészetét ismeri meg közelről, a francia és belga modern építészet, és az art nouveau sem maradt ismeretlen számára. A Bedő ház, egyik legeredetibb alkotása a belga Horta és Hankar hatását mutatja, de egyúttal magyaros mintákét is, a Zsolnay gyár majolikáival.

Magyar Szecesszió Háza

Henry Van de Velde

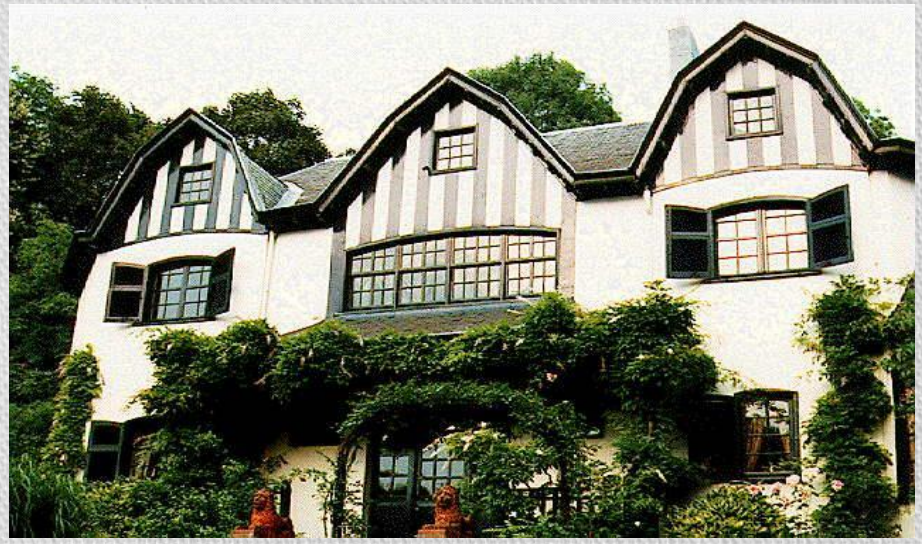

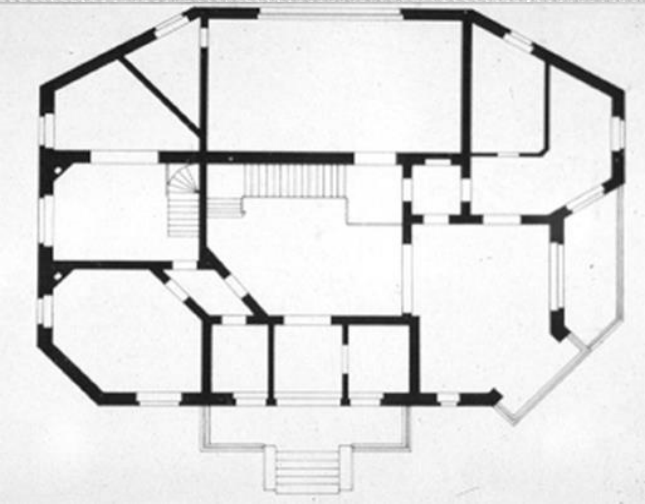

Bloamenwerf

1895

Brüsszel, Uccle

saját családi ház

1898 – 1899

Berlin

Havana Company bolt

Diplomat's Chair
Graf Kessler részére

1902
Weimar

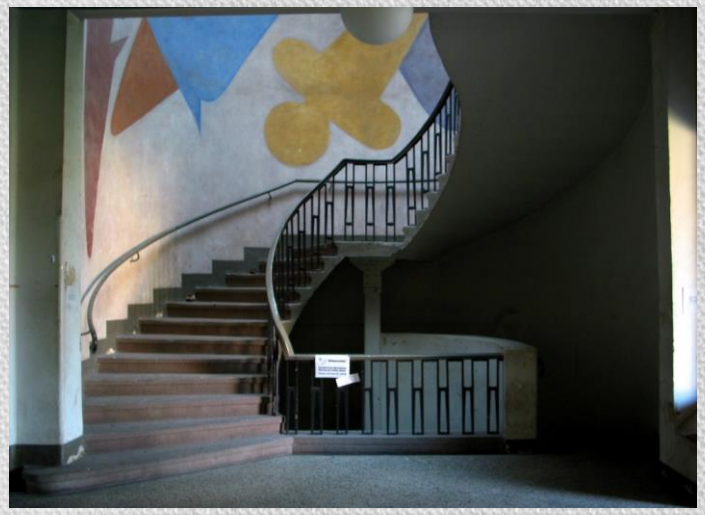

műv. tanácsadó

Crafts szeminárium

1906-1915
School of Arts and Crafts, építése, vezetése

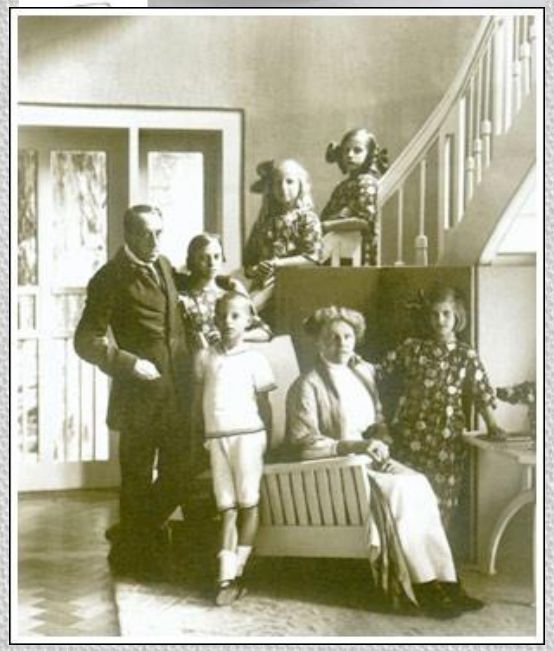

Piano bench 1902

Villa Echsel 1903

Ruhesessel 1903/1904

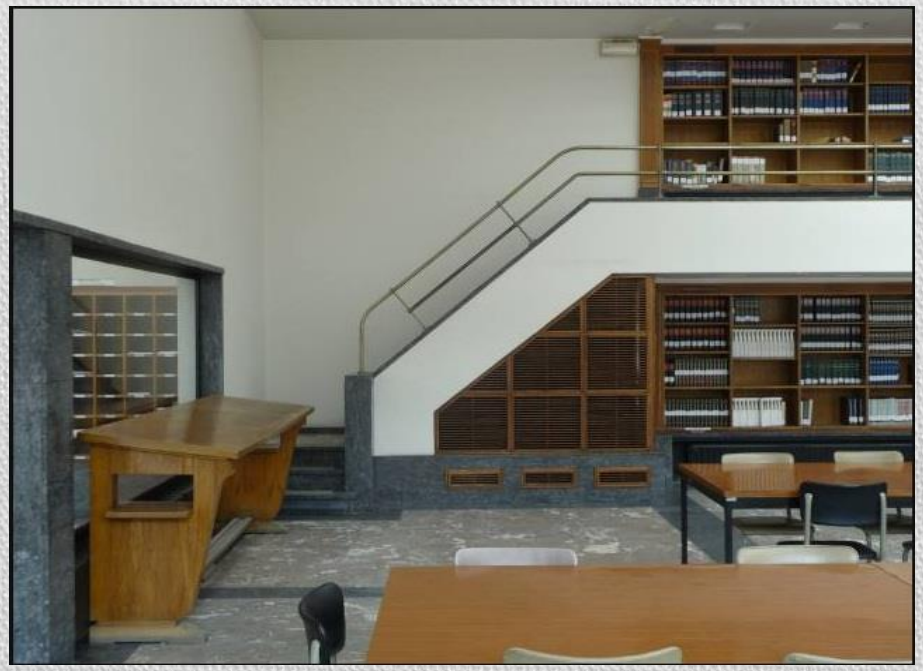

1939

Boakentoren

Egyetemi Könyvtár, Gent

link

Julius Meier-Graefe (1867-1935). Művészeti író, kritikus

JULIUS MEIER-GRAEFE

ENTWICKLUNGSGESCHICHTE DER MODERNEN KUNST

ZWEITE UMGEARBEITETE UND ERGANZTE AUFLAGE MIT MEHR ALS 600 ABBILDUNGEN

IN DREI BÄNDEN

ZWEITER BAND

R. WAGNER.
Blüthner

Art nouveau, szecesszió, Jugenstil…

- Arts and Crafts: John Ruskin, William Morris
- A gépkorszak bírálata, a mesterségek rehabilitálása, pre-raffaelizmus
- A történeti formák levetkezése, a kreativitás, eredetiség hangsúlyozása.
- A természet, az irracionális erők, ösztönök, az organikus élet szerepe
- Életreform, a test, a szexualitás felszabadítása, a nő mint tárgy és alany
- Nemzetközi hatások, regionális (nemzeti) változatok
- A mindennapi élet átesztétizálása: tárgyak, épületek.
- Népszerűség, fogyaszthatóság
- GESAMTKUNSTWERK: összművészeti alkotás

Angol hatás

- Arts and Crafts
- John Ruskin (1819-1900) és William Morris (1834-1896)
- Az iparral szemben vissza a kézművességhez
- A középkor egysége, preraffaeliták.
- Művész- és alkotóközösség.
- *Morris, Marshall, Faulkner & Co. (Morris and Company)* Gabriel Rossettivel, Burne-Jones-szal, Madox Brownnal und Philip Webbel. Bútorok, tapéták, szőnyegek, üvegfestmények.
- Charles Robert Ashbee, Guild of Handicraft (1888)
- Charles Rennie Mackintosh (1868-1928)

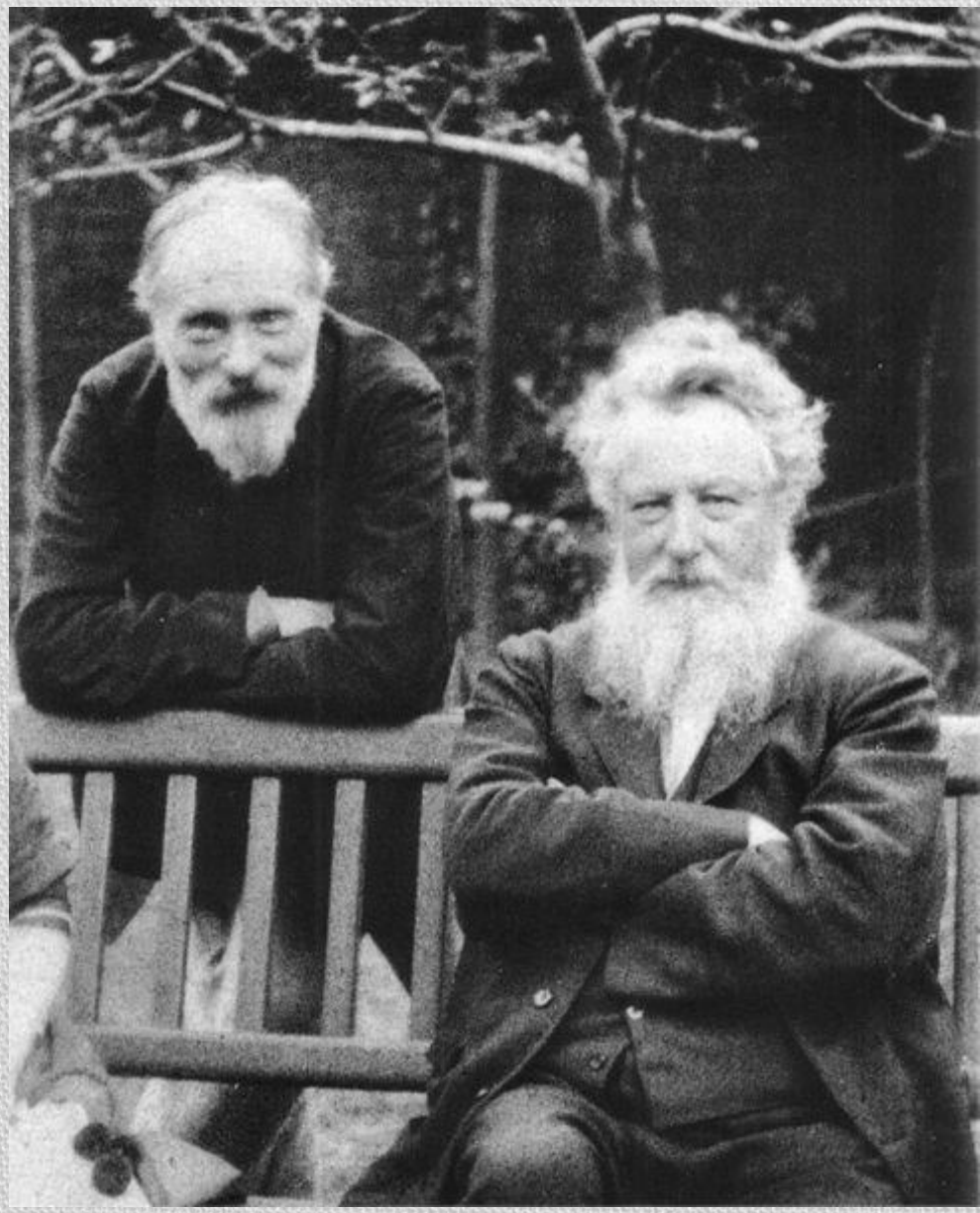

Stílus

- Írófesző, az írás módja, ábrázolásmód. Előbb a retorikában, az előadás-, illetve az írásmóddal kapcsolatos fogalom.
- Osztályzás, rendezés, a nyelvi, illetve a vizuális megjelenés, kifejezés alapján.
- A művészettörténetben Heinrich Wölfflin dolgozta ki a vizuális (az optikai- formai) megjelenés relatív önállóságán alapuló stílustörténeti megközelítést (Művészettörténeti alapfogalmak, 1918)

H. Wölfflin

A stílus-fogalom használata az építészetben, illetve a tárgyi környezet értelmezésében

- „A létrehozott épület vagy megformált tárgy megjelenési módja, amely magában foglalja a forma, a tér, a méret, az anyag és a díszítés, tagolás módját. Lehet egyéni kifejezésmód vagy egy szélesebb kulturális minta része.”
- Épületek, tárgyak fizikai vagy vizuális megjelenése, jellemzői
- Történeti korszakok (antik, reneszánsz, barokk, rokokó, klasszicizmus…)
- Földrajzi-kulturális régiók, területek

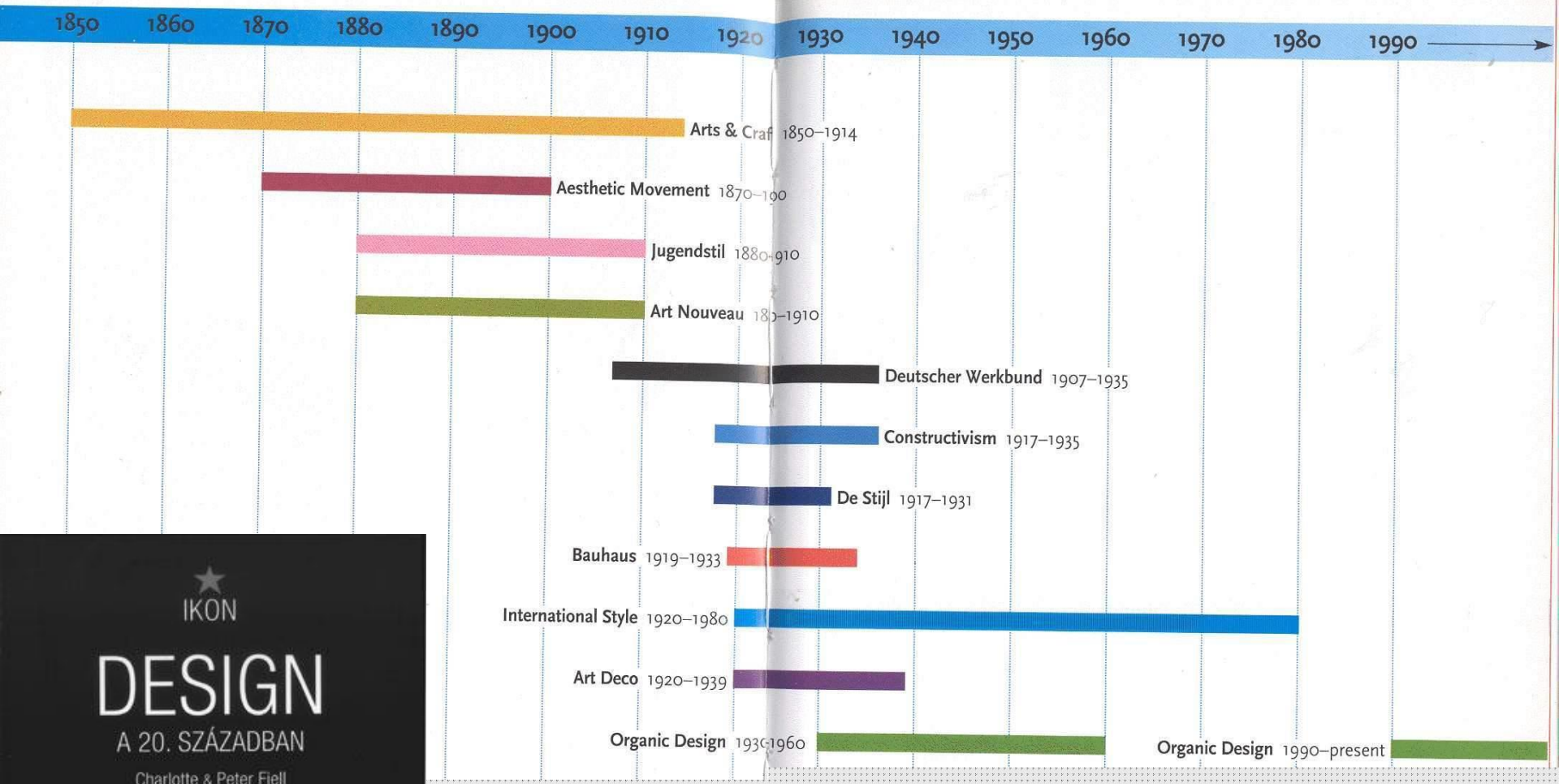
1850
1860
1870
1880
1890
1900
1910
1920
1930
1940
1950
1960
1970
1980
1990
Arts & Craf 1850–1914
Aesthetic Movement 1870–190
Jugendstil 1880–910
Art Nouveau 18–1910
Deutscher Werkbund 1907–1935
Constructivism 1917–1935
De Stijl 1917–1931
Bauhaus 1919–1933
International Style 1920–1980
Art Deco 1920–1939
Organic Design 193–1960
Organic Design 1990–present

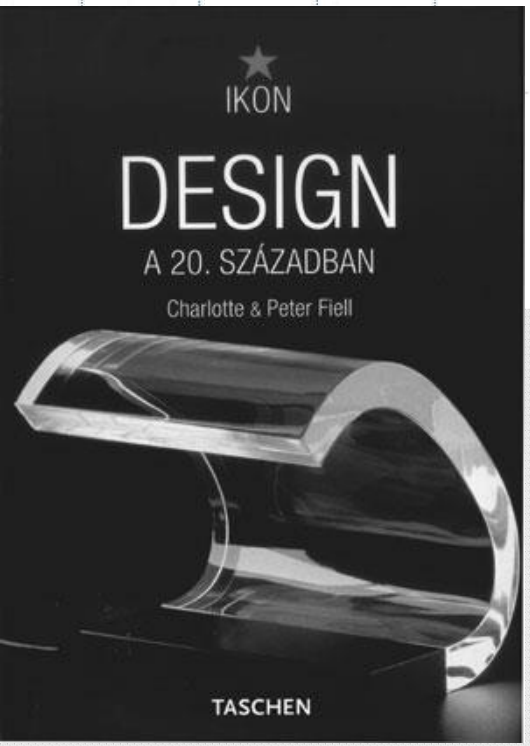
IKON
DESIGN
A 20. SZÁZADBAN
Charlotte & Peter Fiell
TASCHEN

Főbb mozgalmak és stílusok

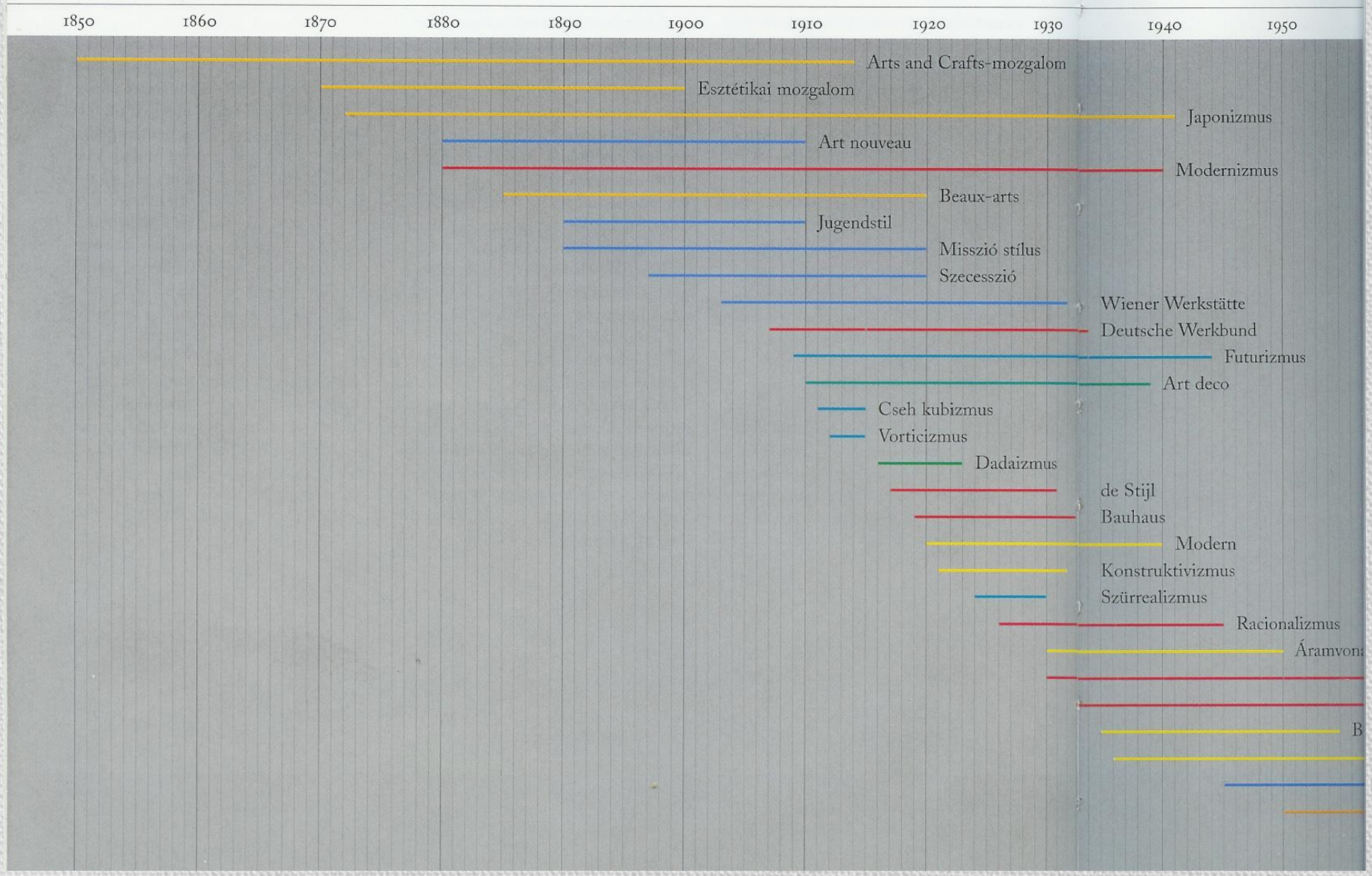

usok

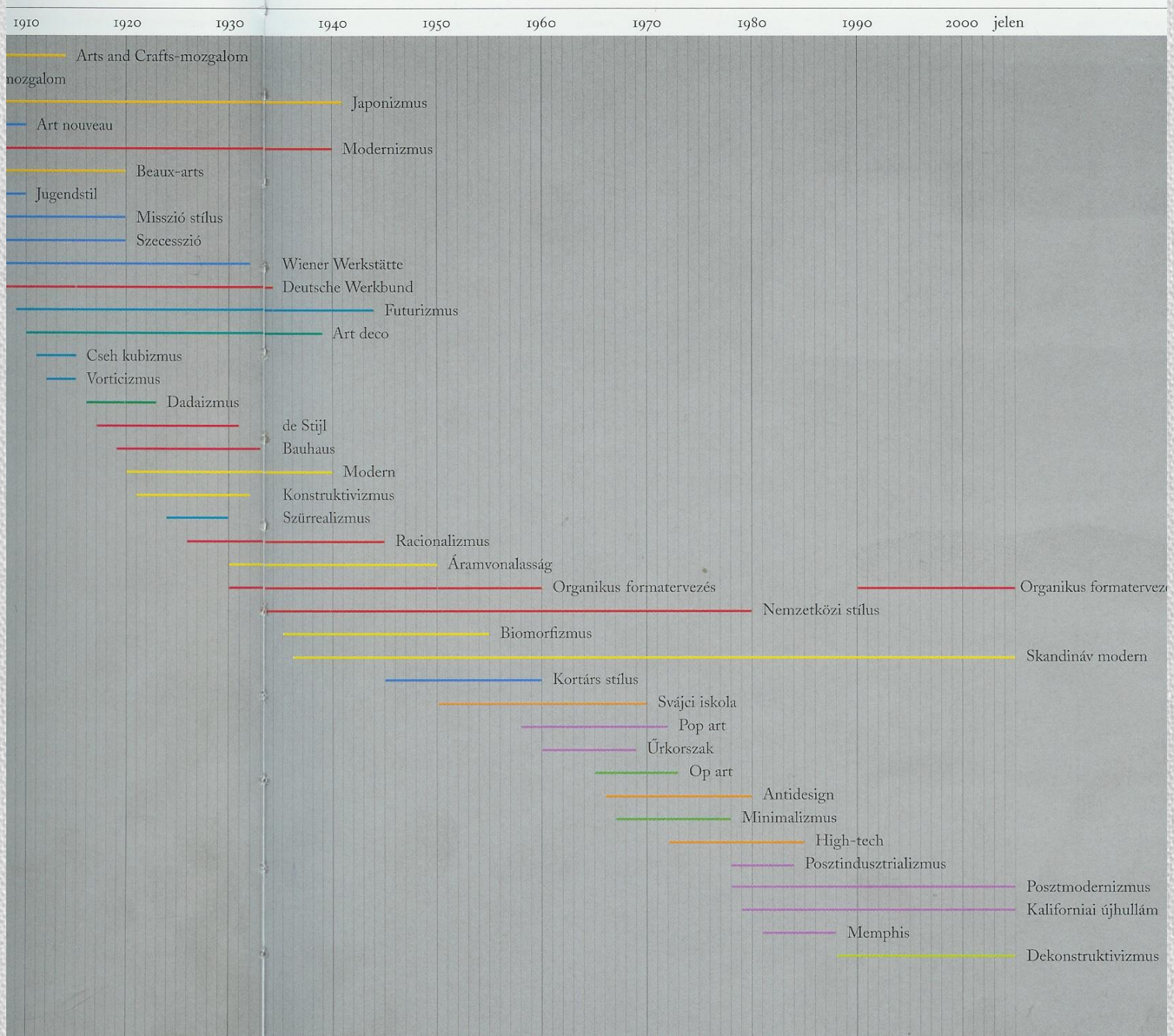
1910
1920
1930
1940
1950
1960
1970
1980
1990
2000
jelen
Arts and Crafts-mozgalom
nozgalom
Japonizmus
Art nouveau
Modernizmus
Beaux-arts
Jugendstil
Misszió stílus
Szecesszió
Wiener Werkstätte
Deutsche Werkbund
Futurizmus
Art deco
Cseh kubizmus
Vorticizmus
Dadaizmus
de Stijl
Bauhaus
Modern
Konstruktivizmus
Szürrealizmus
Racionalizmus
Áramvonalasság
Organikus formatervezés
Organikus formatervez
Nemzetközi stílus
Biomorfizmus
Skandináv modern
Kortárs stílus
Svájci iskola
Pop art
Űrkorszak
Op art
Antidesign
Minimalizmus
High-tech
Posztindusztrializmus
Posztmodernizmus
Kaliforniai újhullám
Memphis
Dekonstruktivizmus

MAGYAROS SZECESSZIÓ

Századforduló
Lechner Ödön (1845-1914)

Iparművészeti múzeum (1891-96)

- A szecesszió magyar úttörője avagy *A magyaros szecesszió atyja*
- Magyar folklór, ázsiai illetve perzsa és indiai díszítőművészet ötvöződése jellemzi építési stílusát
- Egy merész kísérlet eredménye
- Mázas kerámiadíszek, áttört virágminták

Postatakarékpénztár 1900-01

- Lechner legjelentősebb alkotása
- Magyaros virágmotívumok, majolikák
- „csupa nyugtalan mozgás, plasztikus formák tobzódása”
- Hímzésmotívumok, méhkasok szimbolizmusa

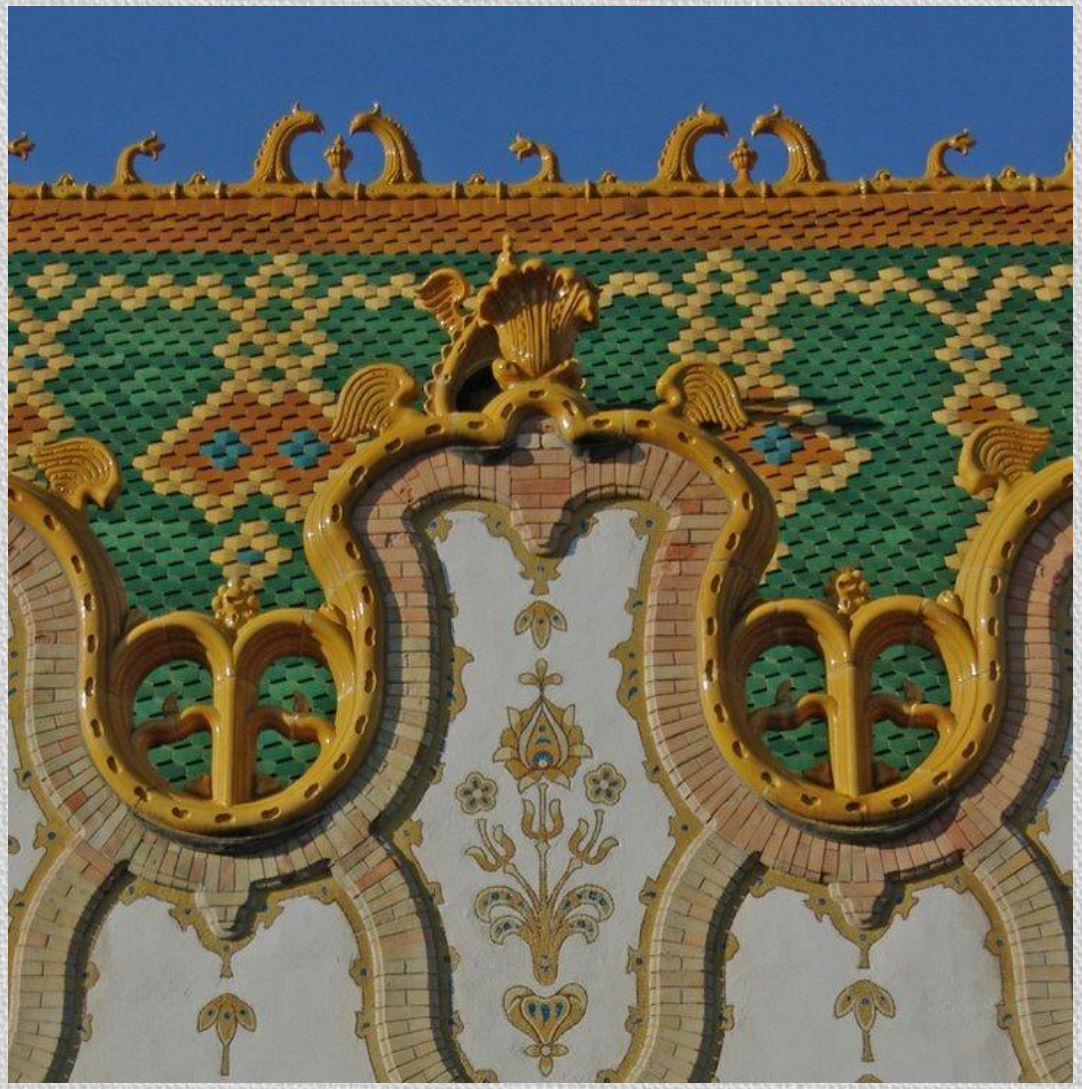

Földtani intézet 1896-99

- Visszafogottabb stílus, Lechner legérettebb munkája
- Zsolnay mázas tetőcserepek díszítik a tetejét

- Ősmagyar figurák vállán nyugvó földgömb
- „Sujtásos” ornametika

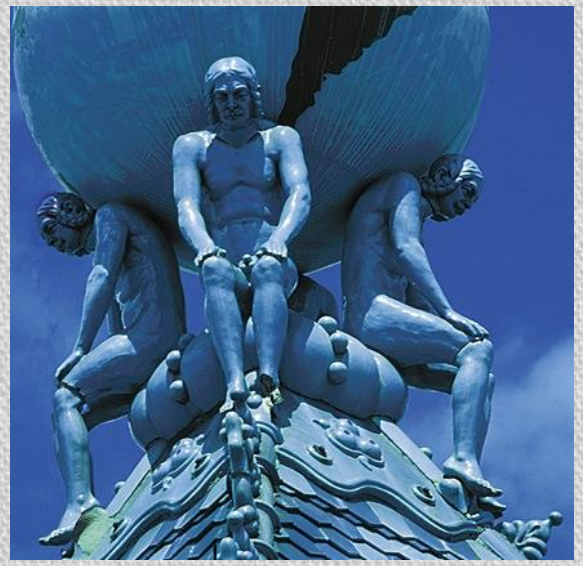

Bagyinszki Zoltán ©
fotográfus

Lechner Ödön pályázati terve (1896)
Ödön Lechner's plan for the competition (1896)

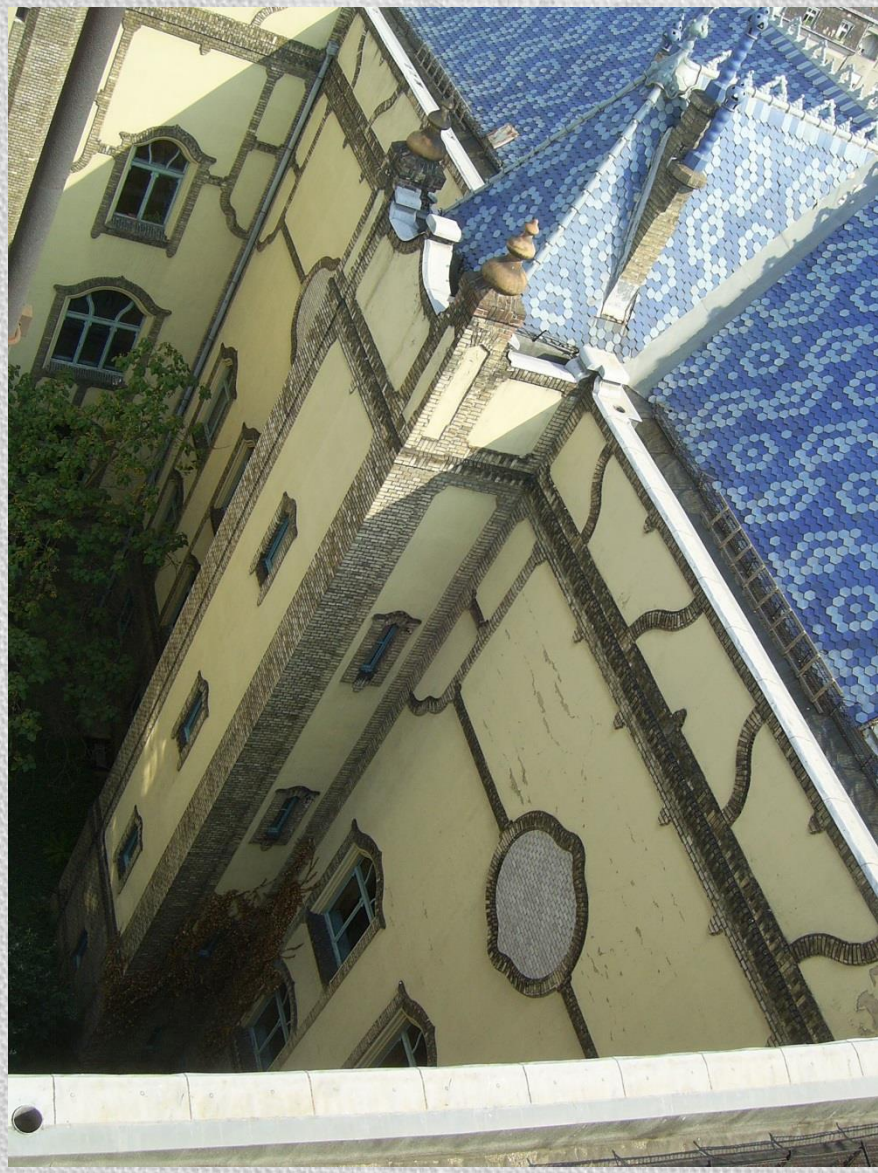

Lajta Béla

1873-1920

Épületek

HARSÁNYI ADOLF ÉS FERENC BÉRHÁZA, 1911, VIII. NÉPSZÍNHÁZ UTCA 19.

BUDAPEST-ERZSÉBETVÁROSI BANK SZÉKHÁZA, 1911–1912, VII. RÁKÓCZI ÚT 18.

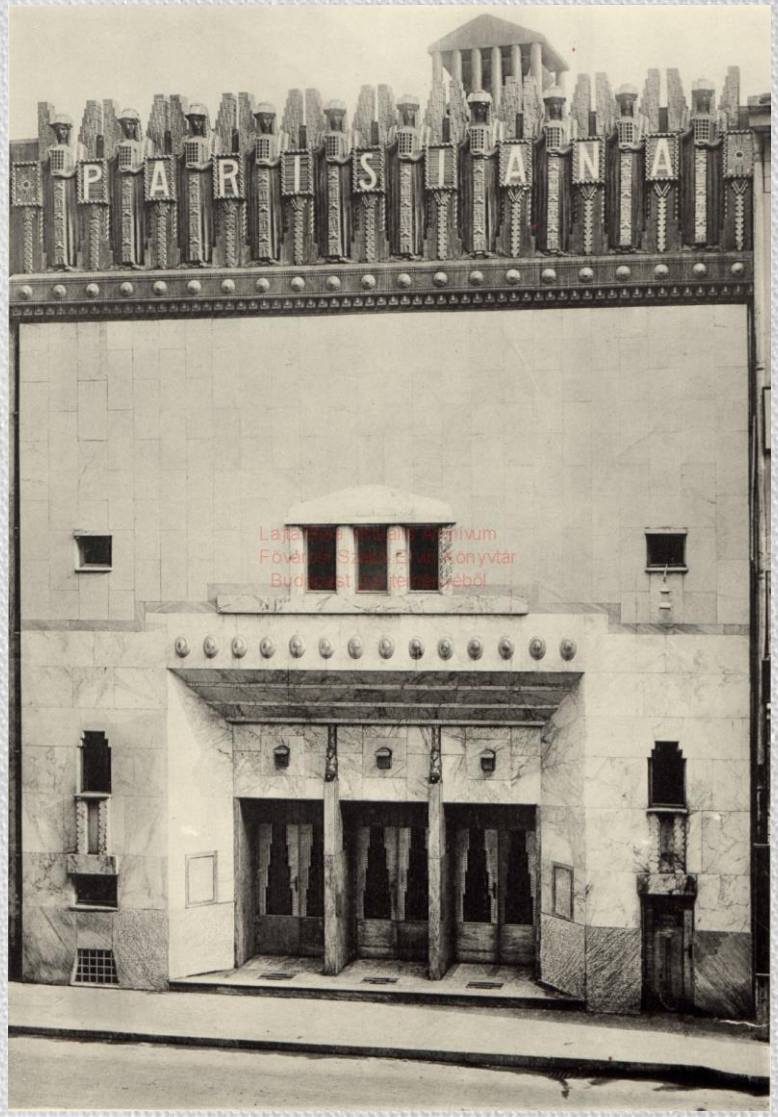

PARISIANA MULATÓ, 1907–1909, VI. PAULAY EDE UTCA 35. (MA: ÚJ SZÍNHÁZ)

Tárgyak

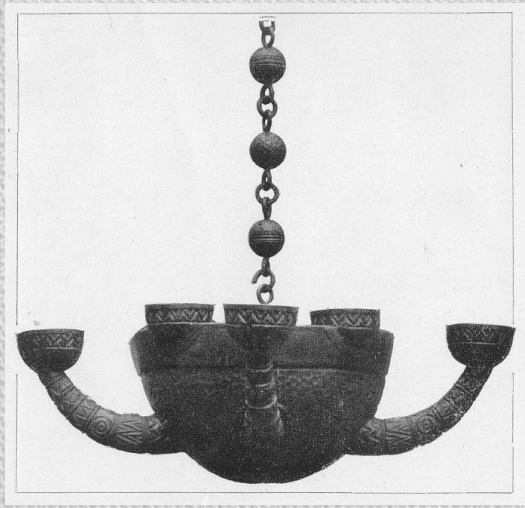

Síremlékek

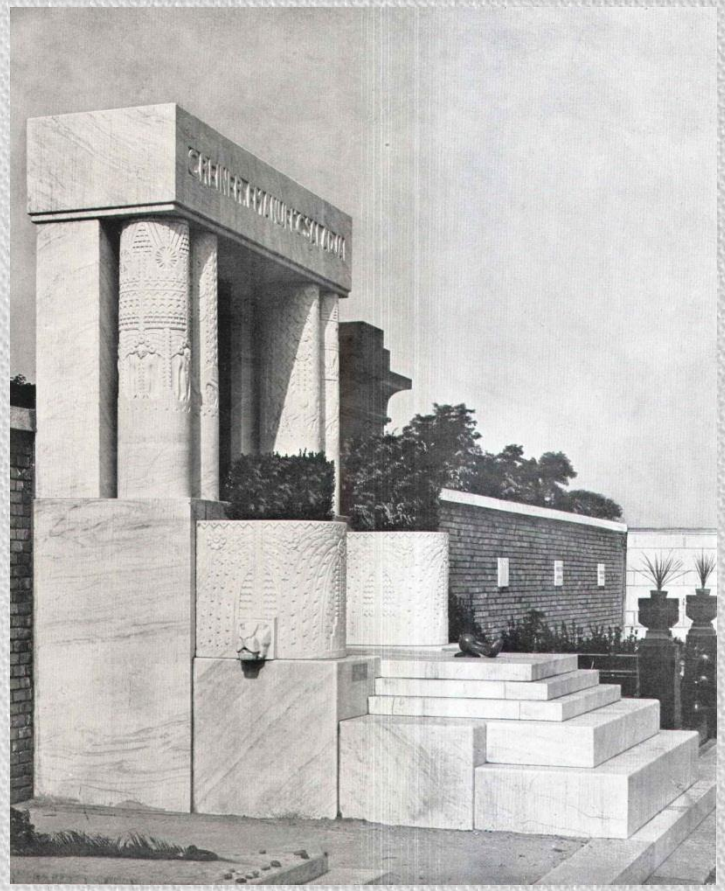

SCHMIDL SÁNDOR
CSALÁDJA

DEUTSCH ZSIGMOND ÉS NEJE
SZÜLETETT STAUBER BORBALA

forrás: http://lajtaarchiv.hu/

Vas utcai felsőkereskedelmi iskola 1909-13.

Lajta Béla-féle vakok intézete:

Lajta Béla Virtuális Archívum
Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményéből

WECHSELMANN IGNÁC ÉS NEJE NEUSCHLOSS ZSÓFIA VAKOK TANINTÉZETE, 1905–1908

Lapa Józef Versailles Archivum

boglyaív

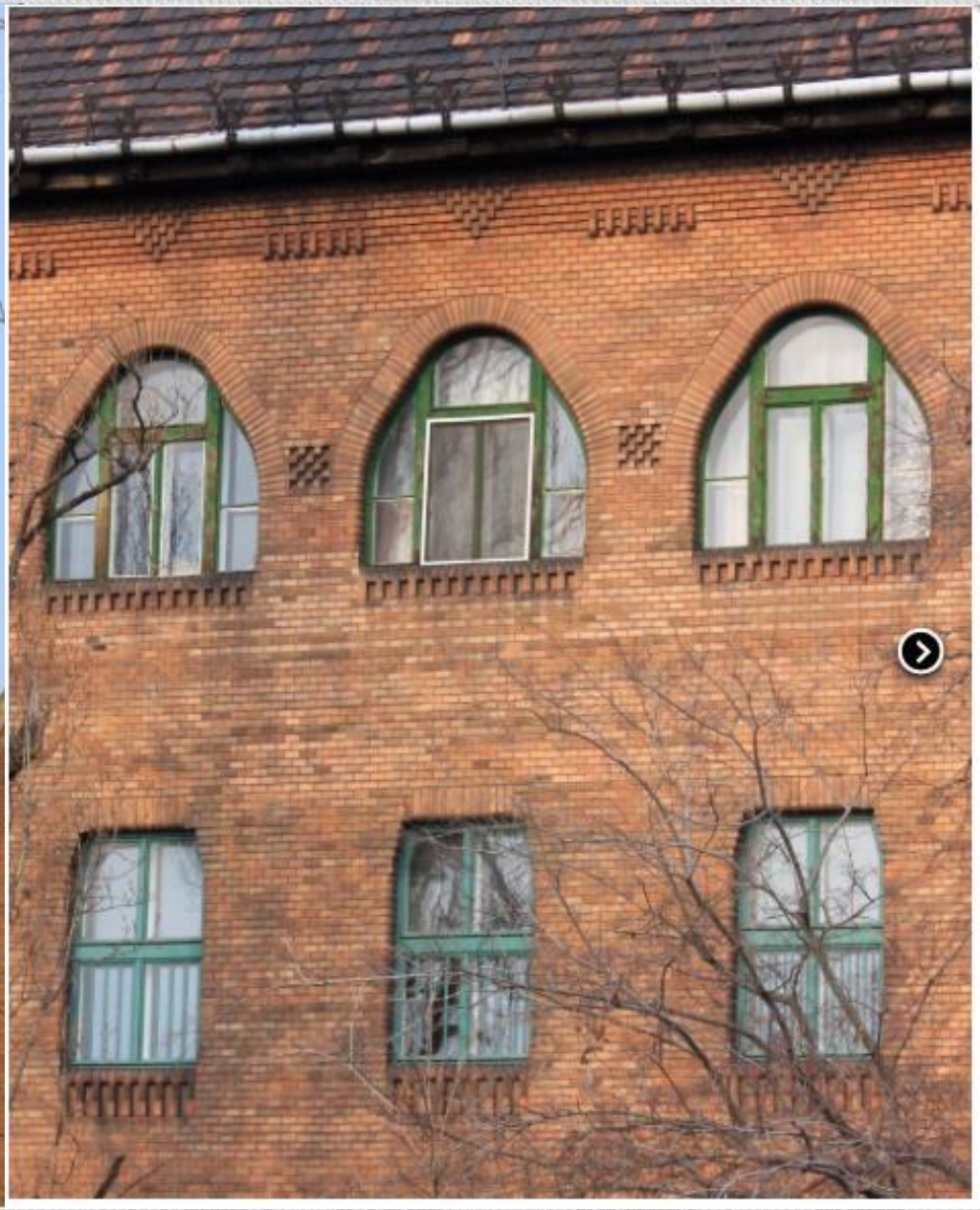

CHARLES RENNIE MACKINTOSH

(GLASGOW, 1868. JÚNIUS 7. - LONDON, 1928. DECEMBER 10.)
SKÓT ÉPÍTÉSZ, TERVEZŐ, AKVARELL FESTŐ ÉS SZOBRÁSZ

Jellemző

-Glasgowban
-Gazdaságos és visszafogott értékrend
-egyszerű formái
-természetes
-textúrákkal, azok fény-árnyék hatásával
-nyugodt és organikus érzet

-funkcionalitás és praktikus tervezés-
modernizmus
-innovatív gondolatok és új technológiák
-éles szögek és a virágdekorációk szubtilis íveinek ellentéte
-japán művészet és tervezés a térélmény alakítása

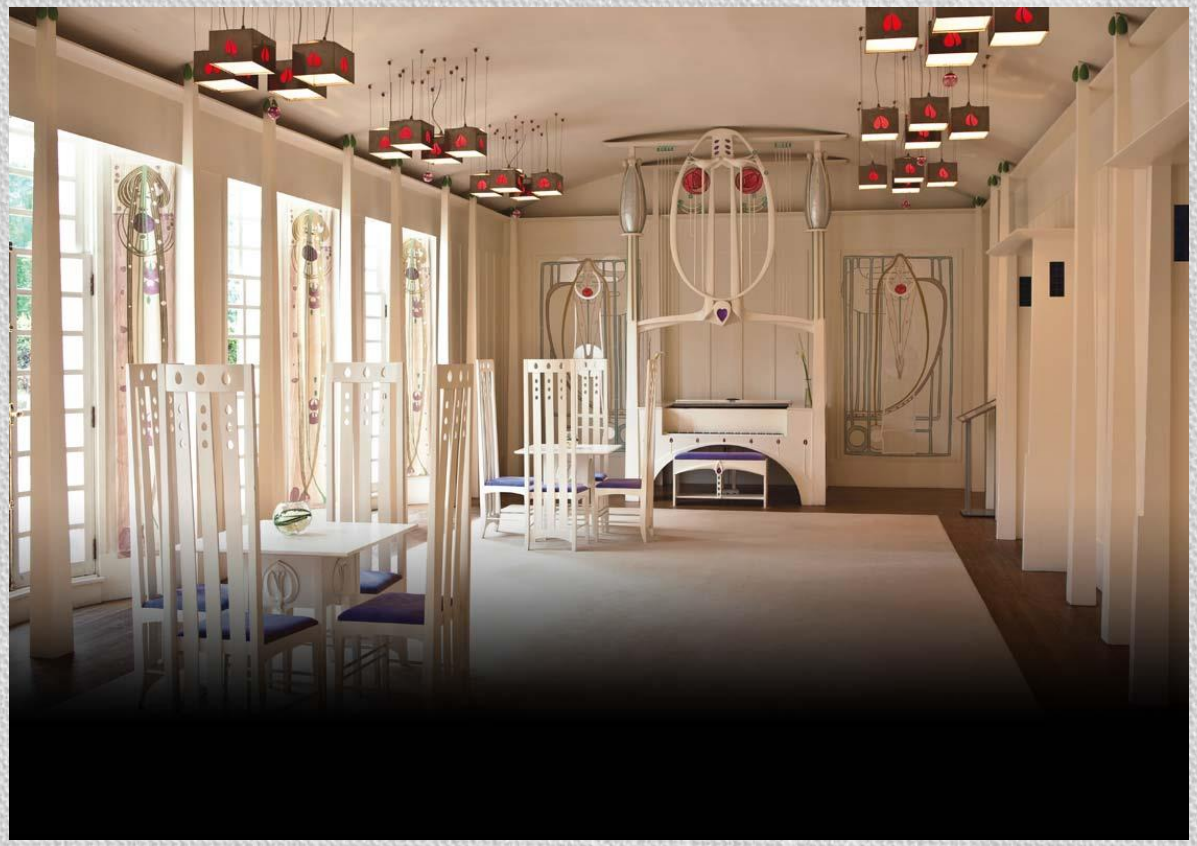

Elegáns,nyújtott,ritmusos,szép,nyugodt, kifinomult,látványos,kellemes, nagyvonalú

Bútorok

Épületek

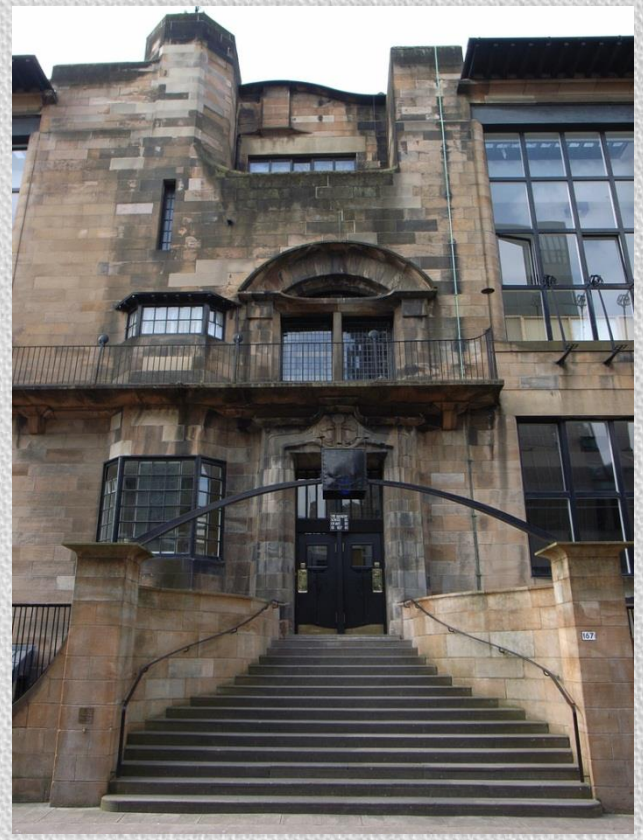

Glasgow-i iskola

Letisztult, kellemes, íves, magas, nyugodt, békés, nagyvonalú, tiszta

Hill House (Hill House Chair)

Épületek

http://en.wikipedia.org/wiki/Willow_Tearooms

ANTONI GAUDI

Katalán modernizmus

Életrajzi adatok

- Született:1852 június 25.
- 1873- építészeti tanulmányok kezdete
- Rajzolói munkák a tandíj fizetésére
- 1873-1882- Fontserét a Parque de la Ciudadela beépítése (diploma nélkül)
- Aktív tevékenység: 1876-1912
- 1926. június 10. balesetben meghal

Épületek

Sagrada Família

Torre Bellesguard

Épületek

Leon Casa Botines

Casa Calavet

Egyéb alkotások

Güell Park részletek

Főbb észrevételek

- Figyelemfelkeltő
- Egyedi stílus: „mesevilág”
- Épület, akár egy szobor

Güell - palota

- 1885-1889
- Katalán modernizmus
- Parabolaívek
- Jellegzetes csempe- és kerámiaburkolat

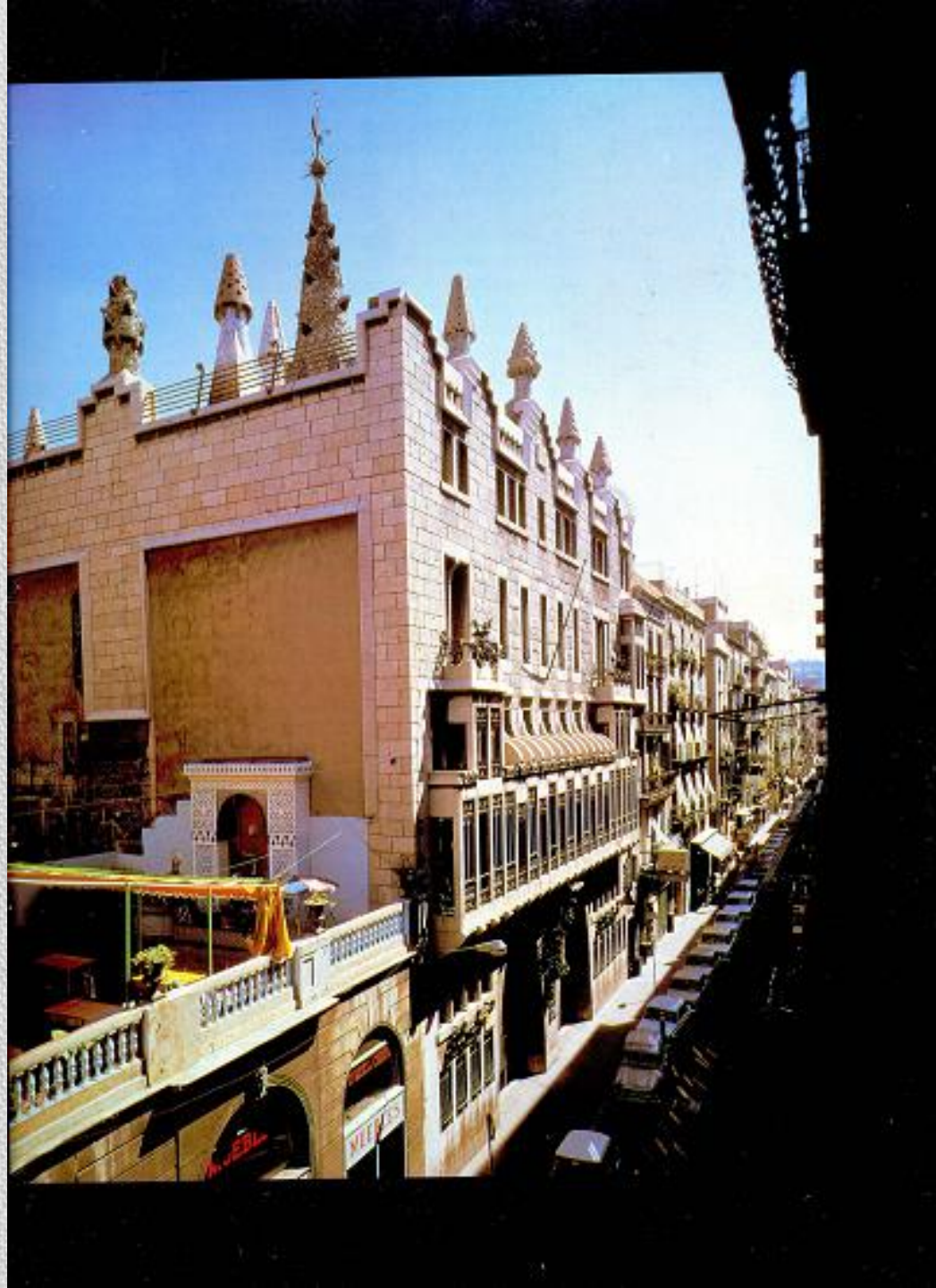

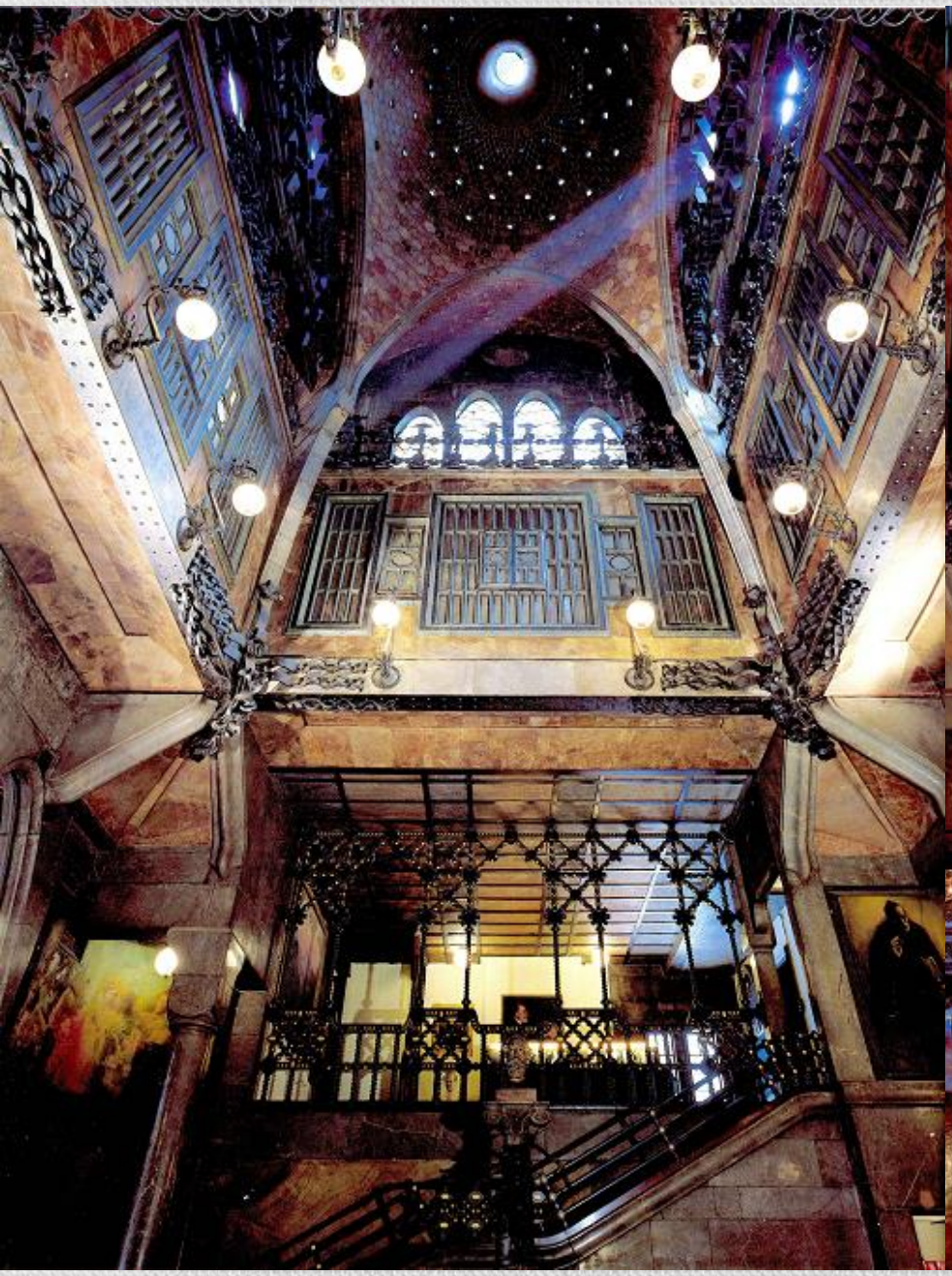

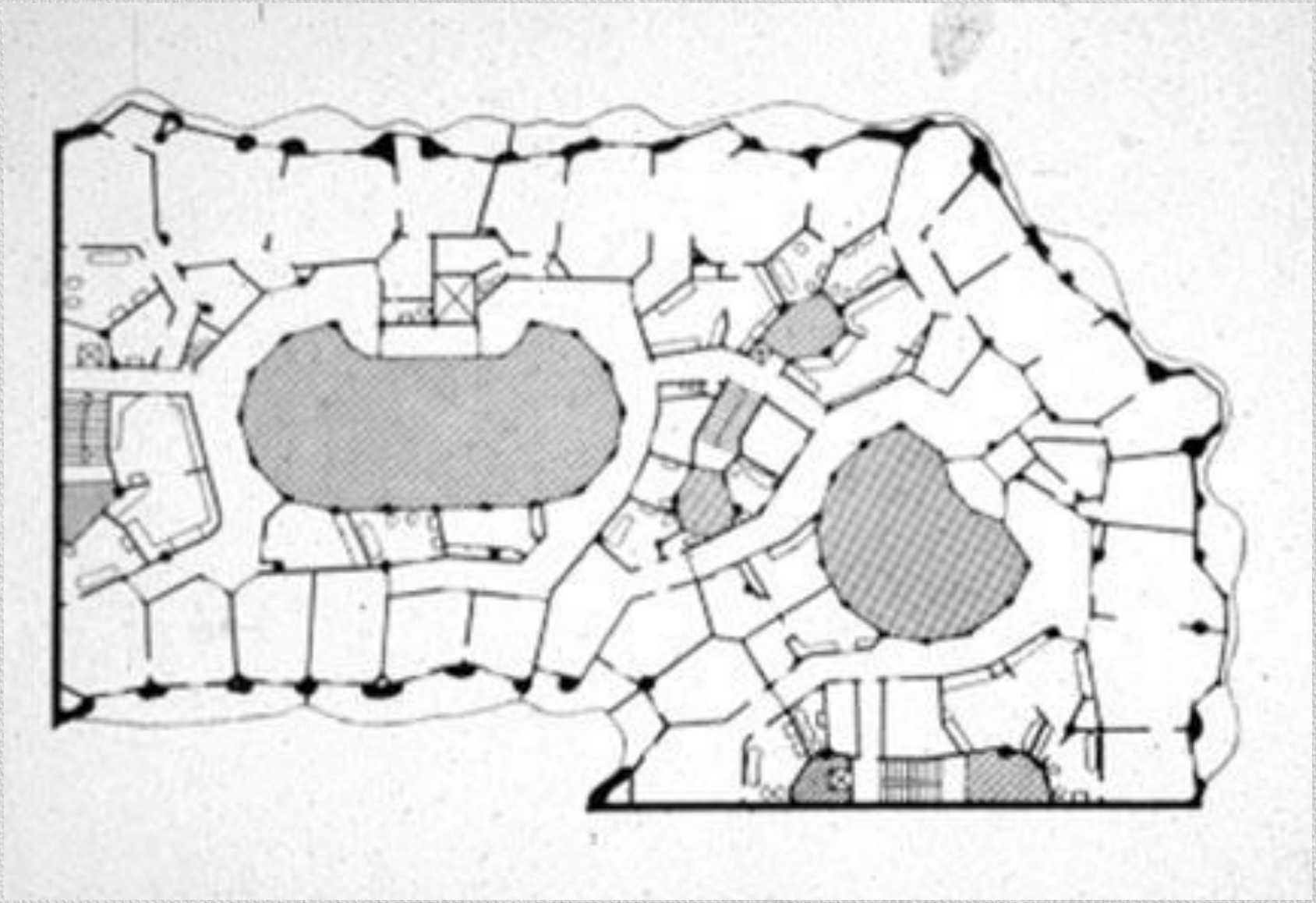

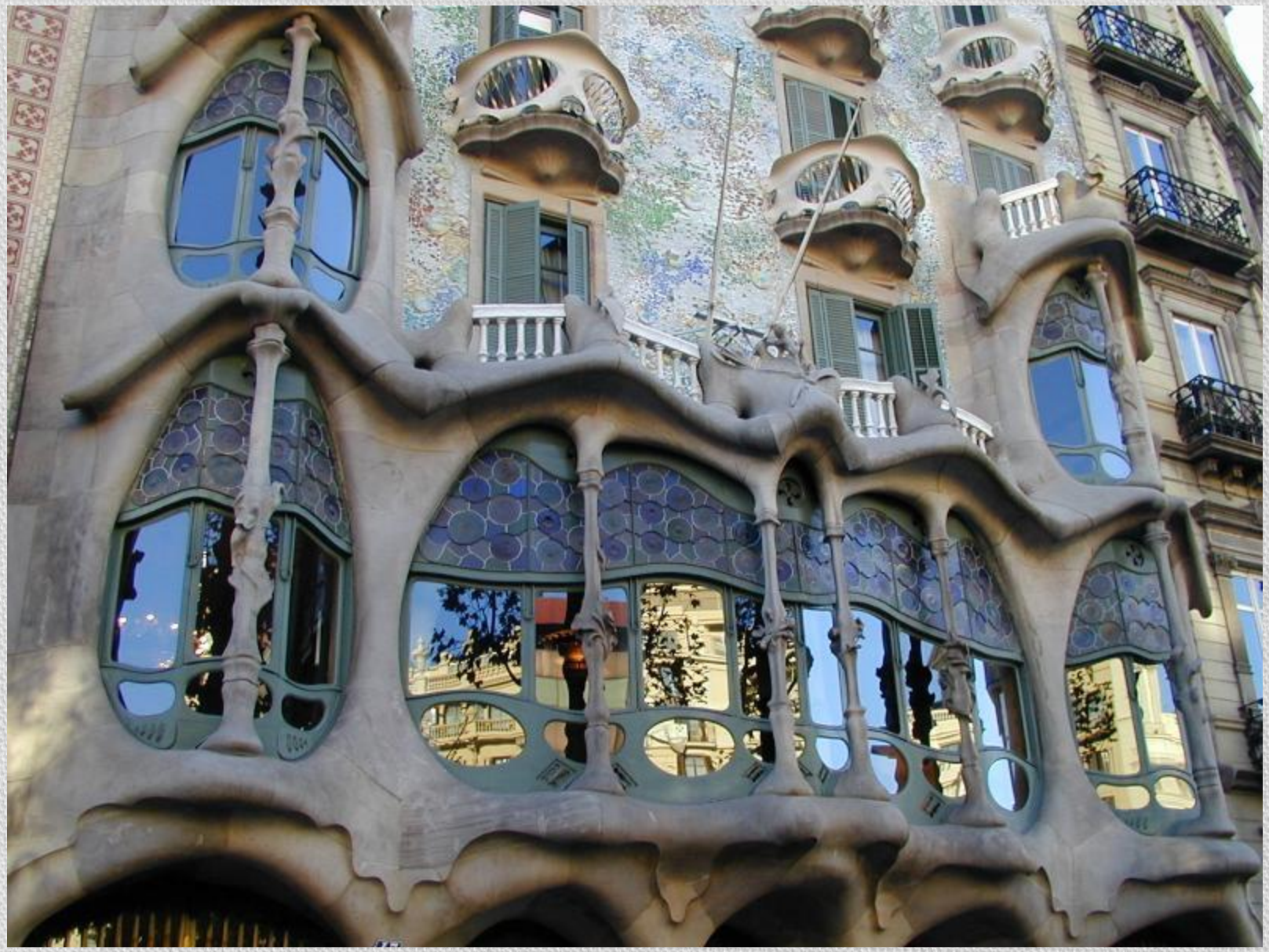

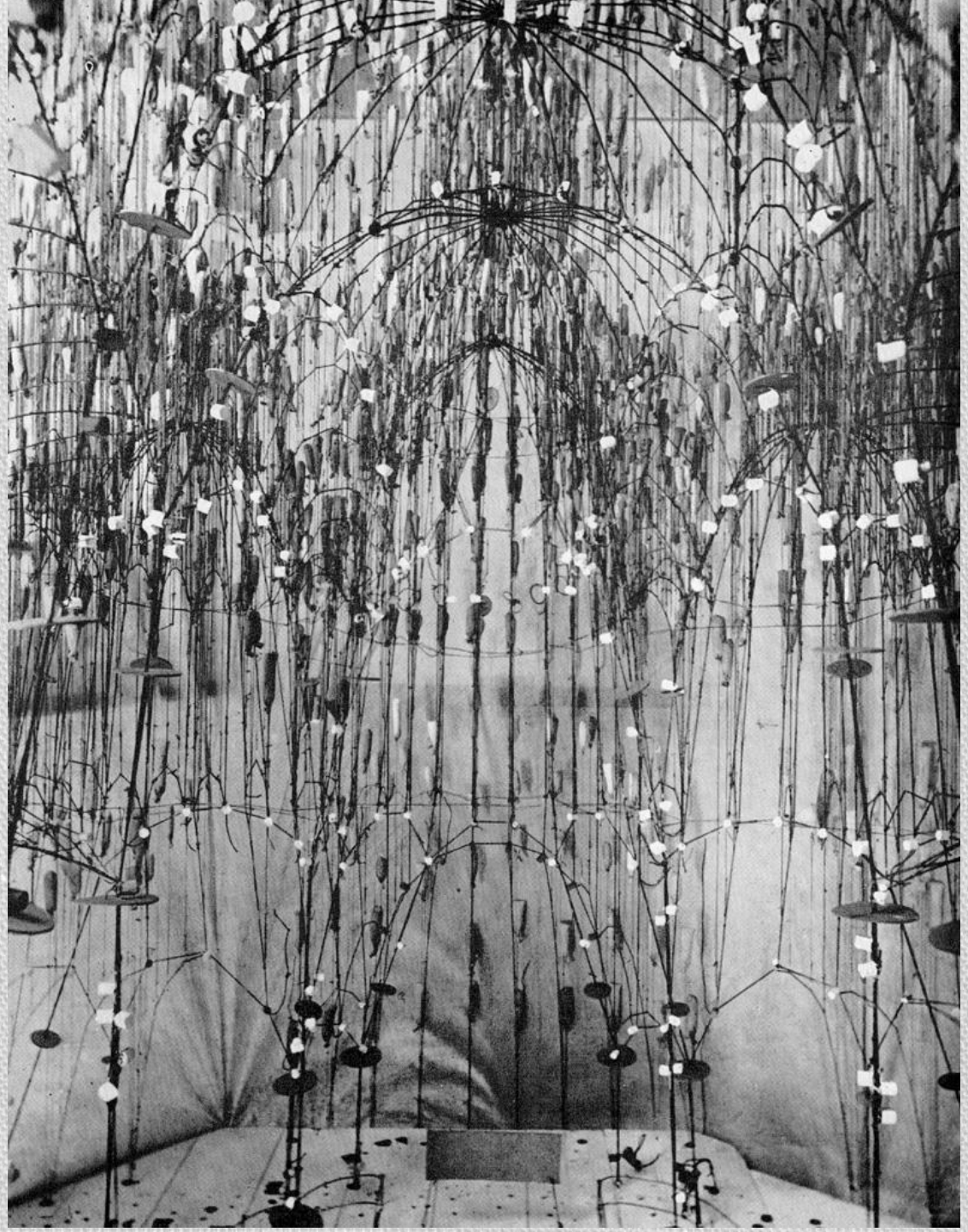

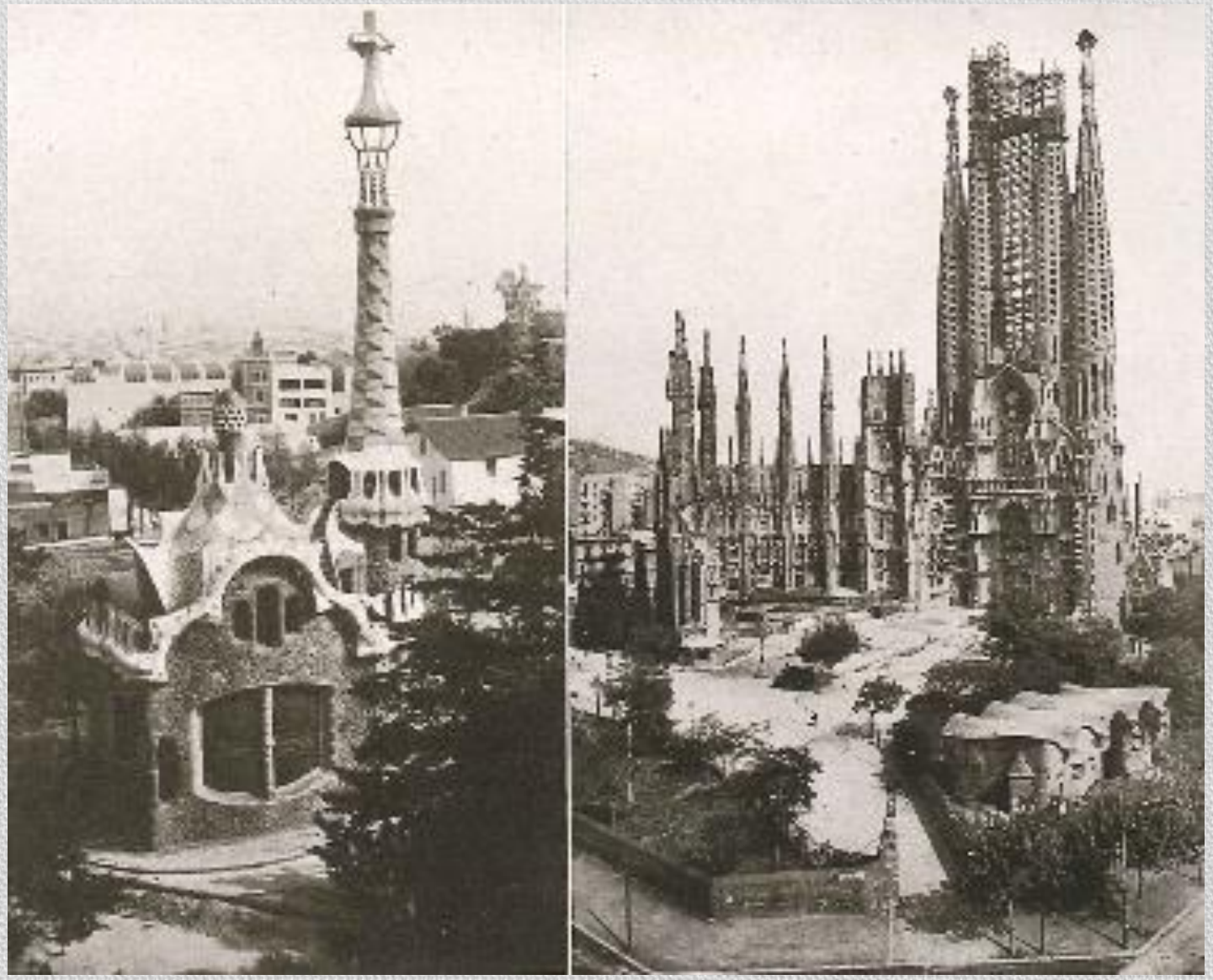

http://www.architectural-review.com/archive/1930-june-sagrada-familia-barcelona-catalonia/8633635.article

http://www.architectural-review.com/buildings/gaudis-sacred-monster-sagrada-familia-barcelona-catalonia/8633438.article?blocktitle=Most-popular&contentID=-1

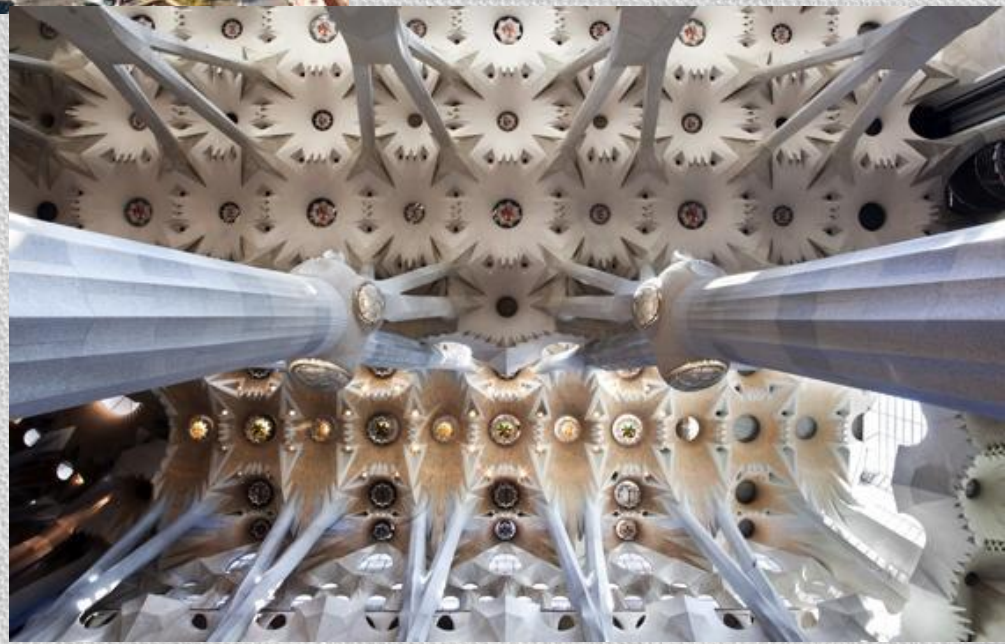

Otto Wagner jelentős alkotásai

Olasz Krisztina, 2013.02.17.

A „gondolkodó” építészet képviselője: OTTO WAGNER

Tanulmányok:

Bécsi Polytechnikum
berlini Építészeti Akadémia
bécsi Képzőművészeti Akadémia (később tanárként (1894-től) is dolgozott ott)

Jelentős munkái:

Steinhofi templom (1903-1907)
Bécsi Posta-takarékpénztárépülete (1903-1907).
Bécs-ottakringeni szanatóriuma (1908-1909)
Döblergasse 4. sz. alatti bérháza (ezek már dísztelenek)

Jelentős publikációi:

"Einige Skizzen, Projekte und ausgeführte Bauwerke" ("Néhány vázlat, terv és megvalósult épület) "Moderne Architektur" (Modern építészet, 1896)

(fő gondolata az, hogy „az építészetnek új formákat kell létrehoznia a társadalmi igények és a műszaki-mérnöki fejlődés eredményeinek figyelembevételével”. A fölösleges díszítések alkalmazását nem helyeselte.)

ÉPÜLETEK

Karlsplatz – Metrómegálló épülete

Új formák alkotása a társadalmi és műszaki fejlődés figyelembevételével.

- Első nagy projektje: modern építészeti és funkcionális szemlélet alapján
- dekoratív épületek
- bécsi szecesszió felé mutatnak

OTTO WAGNER jelentős alkotásai

KARLSPLATZ
Nick Plichta
Photography

ÉPÜLETEK

Majolika ház, 1898-99, Bécs

gazdagon alkalmazza az üveg, a kerámia (majolika), a vas formavilágából kihozható elemeket

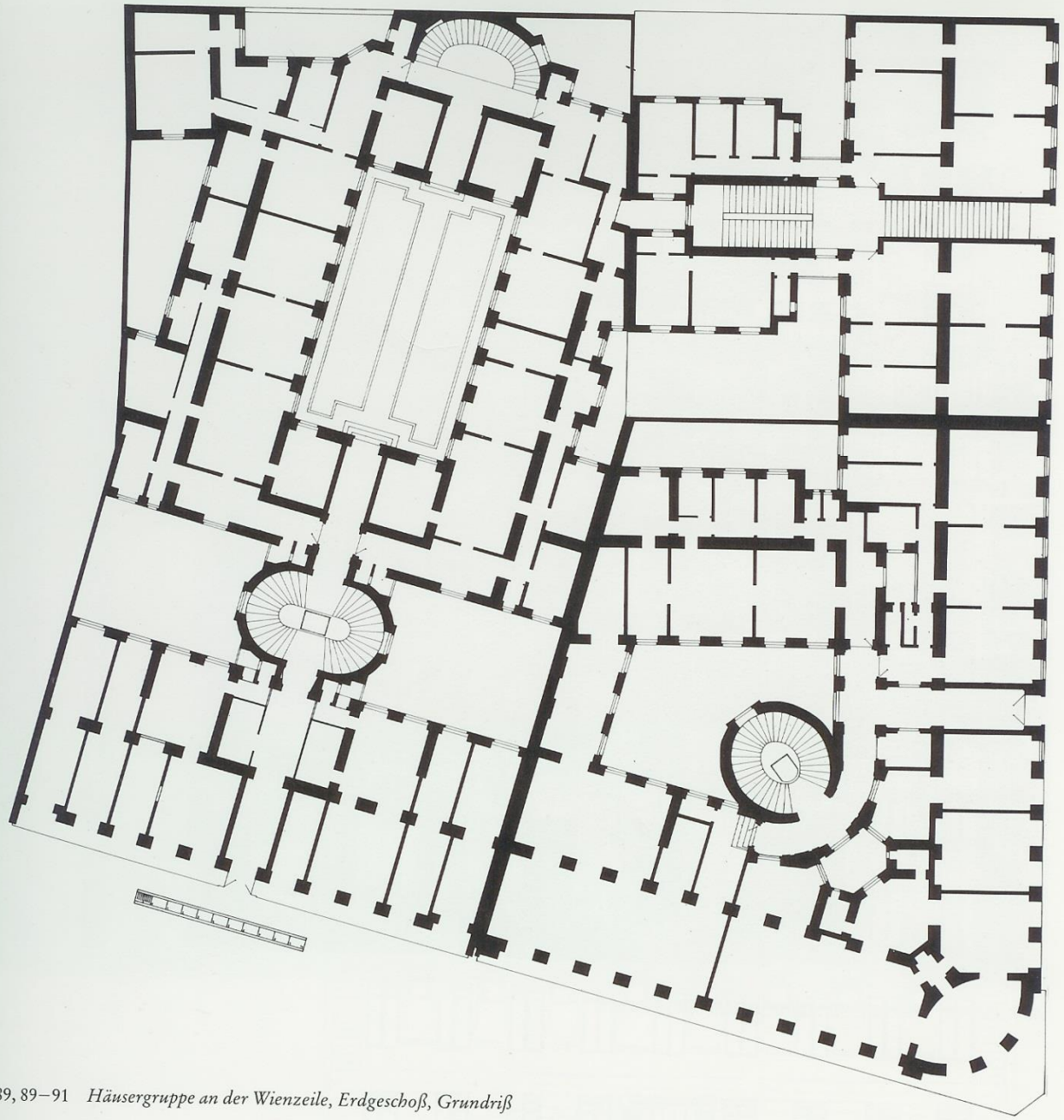

Abb. 489, 89–91 *Häusergruppe an der Wienzeile, Erdgeschoß, Grundriß*

ÉPÜLETEK

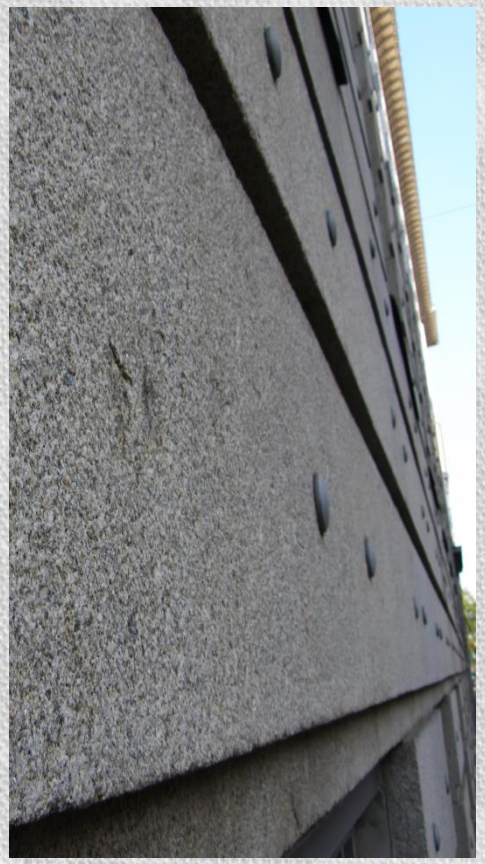

Bécsi Posta-takarékpénztárépülete (1903-1907)

Dísztelen, modern

ÖSTERR. POSTSPARKASSE:

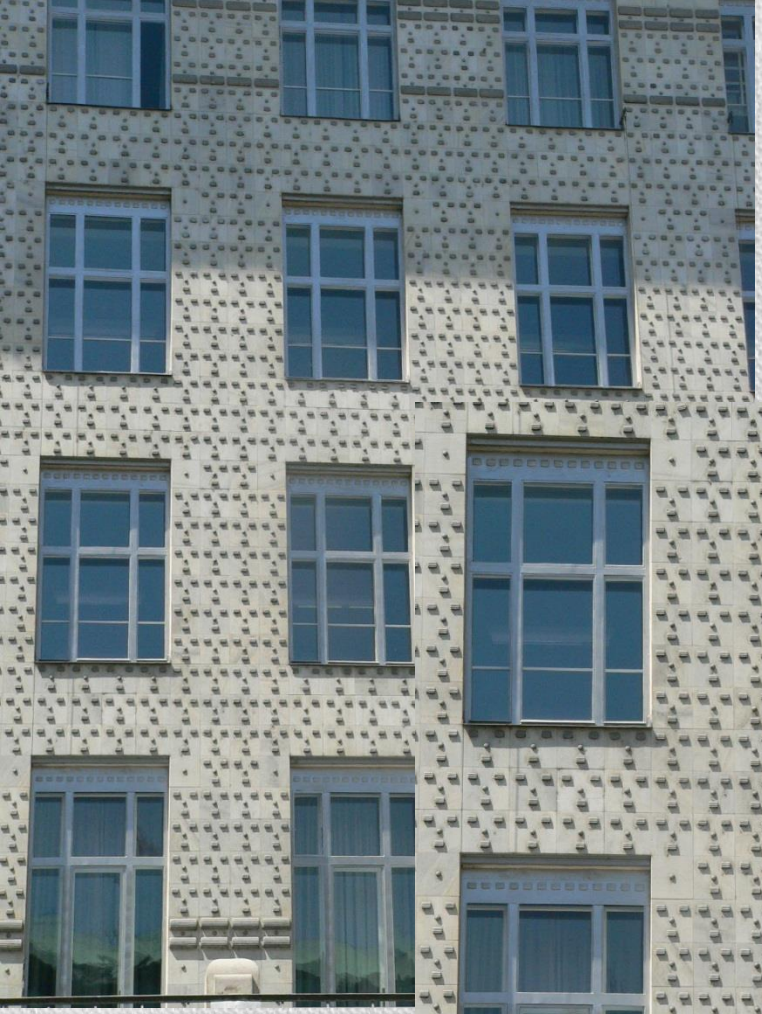

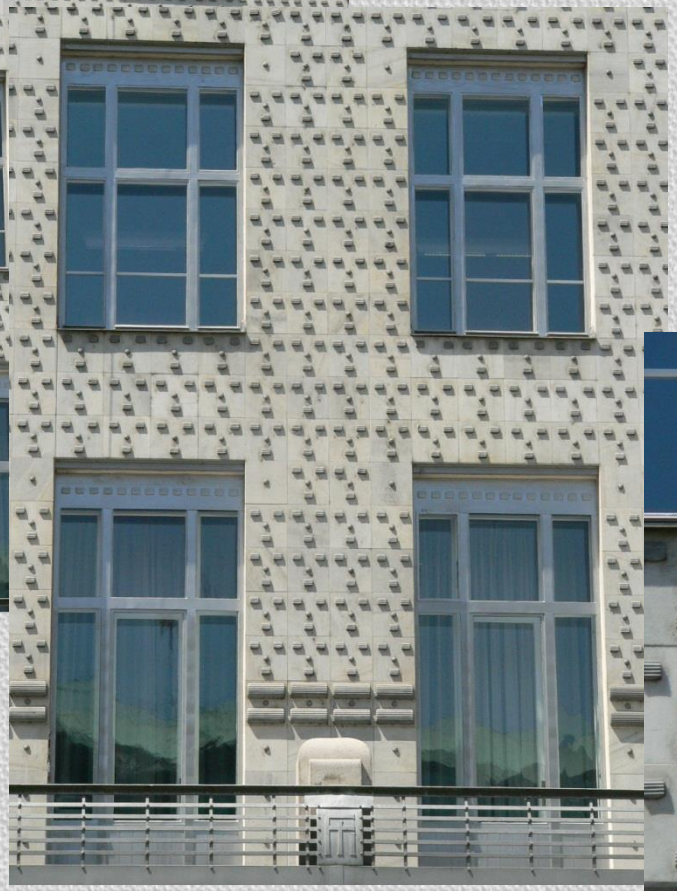

17
FEBRUAR
2003
15
16
17

BÚTOROK

1899-től a **bécsi szecesszió** egyik vezető egyéniségévé vált, kiállításaikon iparművészeti alkotásokkal (**bútorok**kal, **textilek**kel, **kerámiák**kal, üvegtárgyakkal stb.) rendszeresen szerepelt, amelyek óriási hatást gyakoroltak az osztrák **iparművészet** szecessziós stílusának alakulására.

"A mi gyökeresen eredeti, modern konstrukcióinknak megfelelő művészi formák képzése rajtunk áll, s annak lehetőségét, hogy ezt megvalósíthassuk, az átvett gazdag örökség garantálja és könnyíti meg."

Josef Maria Olbrich
(1867-1908)
Osztrák építész, belsőépítész és kézműves
Löw Márton (LM)

Josef Maria Olbrich (Cséfalvay Péter- CsP)

- Szecessziós építész és bútortervező
- A Bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult
- Otto Wagner tanítványa
- A Bécsi Szecesszió egyik alapítója
- Gesammtkunst – „mindent” tervezett

LM

Josef Maria Olbrich a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult mielőtt csatlakozott volna Otto Wagner szecessziós műhelyéhez. Később együttműködött a bécsi metróállomás tervezésében. 1897-ben, ő volt az egyik alapító tagja a bécsi Secession mozgalomnak, ami az a "modernizmus" elejét jelentette Ausztriában, és ő tervezte a kiállítási épületüket is.

LM

Építészet – Secession – CsP

- Bécs
- Kiállítótér
- A Bécsi Szecesszió szimbóluma
- Klimt frízek a falakon
- „Der Zeit ihre Kunst. Der Kunst ihre Freiheit.”

LM

1899-ben tanárként és építészként dolgozott Darmstadtban, Németországban. Itt a Mathildenhöhe Művésztelep létrehozásán dolgozott, ahol ő tervezte a műhelyeket, a kiállítási csarnokot és a házakat.
1907-ben, Joseph Maria Olbrich megalapította a német Werkbundot Münchenben.

Építészet – Hochzeitsturm - CsP

- Darmstadt
- Házasságkötő torony
- A darmstadt-i művésztelep ikonikus épülete
- Aszimmetrikus, szalagszerű nyílások

Építészet – Ernst Ludwig Haus (CsP)

- Darmstadt
- Mecénása háza
- Kiállítótér, és műterem is
- A bútorokat és használati tárgyakat is Olbrich tervezte

Bútorok

Az épületeket, melyeket úgy tervezett, hogy teljes műalkotásokat hozzon létre, funkcionálisak, masszívak és dinamikusak ugyanakkor, a hagyományos építési jellegüket az eredeti díszítő elemek és monumentális szobrok gazdagítják, a homlokzatok szétoszlanak különböző egységekre, könnyű struktúrájú részekre, árkádokra és különös alakú ablakokra. Az általa tervezett bútorok, kézműves munkák és fémtermékek, mint például a híres gyertyatartó, kifejezőek, szigorúak és egyszerűek, eredeti geometriai részletekkel és harmonikus formákkal díszítve.

Ötvösmunkák

LM

Olbrich volt az egyik legjellegzetesebb és legtermékenyebb építész-designer a bécsi Szecessziónak és a Jugendstilnek. Ezenkívül előfutára is volt az expresszionista építészetnek.

Osztrák pavilon,Velence

Cabaret Fledermaus

Villa Primavesi

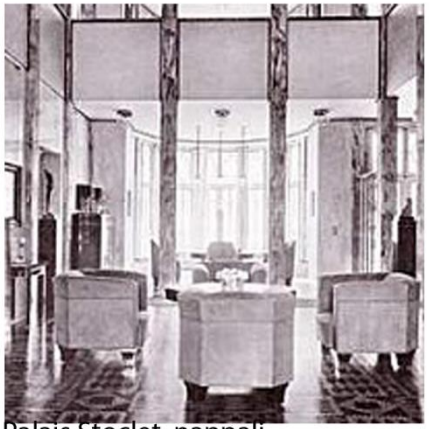
Palais Stoclet, nappali

Palais Stoclet

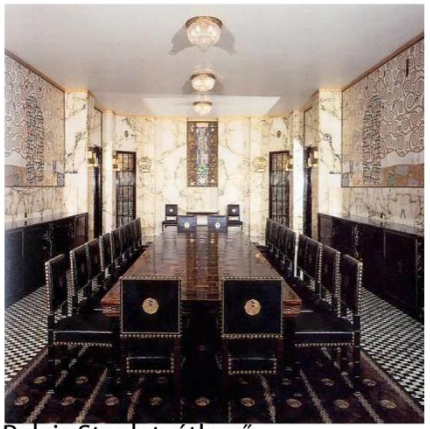
Palais Stoclet, étkező

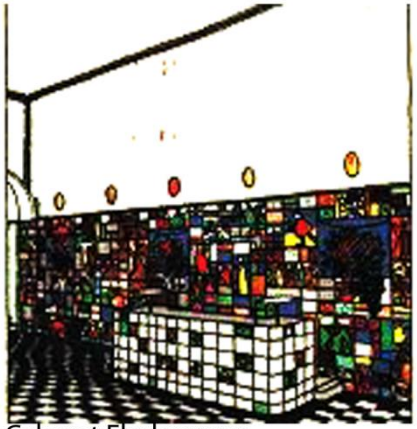
Cabaret Fledermaus

Josef Hoffmann

(1870-1965)

Osztrák építész és tárgytervező

Stoclet palota

Az egyik legismertebb épülete. A Stoclet családnak tervezett luxuslakás. Gustav Kilmmt mozaikjai díszítik.

- Kiterjedt letisztult alapformák,

  egyfajta historikus szépséggel

- **Sanatorium Purkersdorf**

Tárgyai

már a kialakuló modernizmus jeleit hordozzák

Átmenetek az art deco és a szecesszió között